

קול התאחדותינו

יו"ר ע"י התאחדות האגרים דחסידי סאטמאר

בגשיחות כ"ק פרח רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

שתהא שלהבת עולה מאליה

האיש יושב לו בכיתו קופא מקור, סערות רוחות וגשמים בחוץ, חלונות הבית רועדים מפרצי הרוח החודרים דרך חרכיו, עד שהסערה שולמת פנימה בכל פינות חדריו, ארכבותיו דא לדא נקשן, ואין עצה אלא להדליק את האור כדי לחמם את עצמותיו היבשות.

בתוך הבית מונחים להם עצים טובים, באין ברירה אחרת בידו ניגש הוא אל המלאכה למלאות צרכו במעט עצים אלה, הצית בהם את האש אשר חיש מהר נדלקו, אך לא עלתה בהם השלהבת כראוי עקב הכמות הקטנה שבהם, וממילא לא היה בה בכדי לחמם את הבית ולגרש הקור השורר בין כתליו.

בידעו פרק במבעה של האש, טרח ואסף מכל פינות ביתו כלים מכלים שונים על מנת לנפנף בהם על יד האש, בכדי שינשב בה הרוח וללבות את השלהבת להיות עולה יפה, וכשגם עצה זו לא הפיקה את התועלת הרצויה נשכב הוא עצמו בפישוט ידים ורגלים אצל האור, ובכל כוחו נפח בפיו אנה ואנה, ובכל זאת עדיין בוששה השלהבת מלעלות, אמר בלבו: חדא מחדא לא אתיא, ניתי חדא מתרתי, ובבת אחת נפח בפיו בכל כוחו ובשתי כפות ידיו נפנף בכלים.

באותה שעה נכנס חבירו לתוך ביתו, ומצאו שוכב על הארץ, לחייו נפוחות ואדומות מרוב יגיעה, ידיו עולות ויורדות ומנפנפות ברוח, זיעה מכסה את כל גופו, ומראהו כאחד המבוהלים והמטורפים, נעמד הלה משתומם למראה עיניו, שמא יצא חבירו מדעתו, או מחלה איומה תקפתו, חיש מהר רץ אליו וצעק לקראתו: מה לך ידידי כל הבהלה הזאת.

ענהו האיש: רצוני להעלות את שלהבת האש למען תטיב לחמם את קירות הבית, וכבר נסיתי את כל התחבולות וללא הצלחה, בשמוע חבירו דברים אלו מילא את פיו בצחוק ולעג לעומתו: שומה שכמותך, האינך רואה כי מעטים המה העצים אשר בהם הצית את האש, עליך לקום וללקט עצים מרובים להוסיף על האש ואז תעלה השלהבת מאליה.

והנמשל מובן, ההתלהבות הרוחנית וקוקה לעצי העבודה בכדי שתעלה בקרב לב האדם, ולחנם יטרח להרבות אש הקדושה בתוככי נפשו, אם לא יוסיף עצים למערכה גדרים וסייגים בתורת ה', והן הם דברי הבית אחרן זי"ע בפרשתן וז"ל: "שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה, שצריך לייגע עצמו בעבודת עד שתהא שלהבת עולה מאליה, כי ממילא יעלה התלהבות ולא שיכוין לזה, ולא כהחסידים השומים המחפשים ומצפים להתלהבות, רק שצריך לעמול בעבודת, והשלהבת תעלה מאליה" עכ"ל.

תוכן הענינים

- א. לכה טוֹב.....
- ב. דבש חֲפֵרִים.....
- ג. גשפֶּתַי צִדִּיקִים.....
- ד. פִּרְפְּאוֹת לִחְכֵּפָה.....
- ה. ודִּרְשֵׁת וְחִקְרֵת.....
- ו. לִשְׂכַת הַסֵּתֶם.....
- ז. חֻקִּים לְהוֹרוֹתָם.....
- ח. לֹאֵח הַהִי לִלְאֵךְ.....
- ט. דָּבָר בְּצֵצַת.....
- י. פִּשְׁוֹלָחַן פְּלָכִים.....

לשמך בכל עת

מינה לא תזיץ

צו יעדע צייט א ישועה

להכנסת מודעות, מול טוב, הנצחת שם,
לעילוי נשמת, אפשר לפנות:

להדיר אלטער אשר אנטשיל אילאוויטש הי"ד

052-7648437

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר והסידות נאמרים

מקורה בארץ, 'מעמקים קראתך' ויחבר את שני הקצוות האלו. (דברי יהושע)

☆

רבונו יהי כפול. ונראה ע"פ מה ששמעתי מכאדמו"ר מוהר"י זצלה"ה שאמר משם הרב הגדול מ' ווישא זצלה"ה שעיקר להיות שפל בעיניו ובאם שתחזיק עצמך עוד יותר ויותר במדת קטנות אני ערב שלא ימעה ח"ו א"ע, ובהאי זה דרך אמת ונכון לעבודת השי"ת, וז"פ רבונו רומז שתדעו במדת קטנות ורבונו לשון ריכוז יהי כפול הגם שיהי כפול ומכופל במדת קטנות אצלך הוי ידוע שלא תמעי עצמך כלל. (אור לשמים)

☆

ולא יזח החושן מעל האפוד. ונראה לפרש מהנה מפרשי התורה מונין אותו בכלל התרי"ג מצוות שהיו כל אחד מישראל לקיים תמיד כי דוע שהתורה הוא ניצחית ונחוג ב"א ובכל זמן, וי"ל בזה לפע"ד מה שהניח ה' ברחמיו וברוב חסדיו איך שמצוה הזאת היא נהוגת בזמן הזה ג"כ, כי החושן היה על לבו ואפד הוא מספר פה, ולא יזח החושן, הלב, מעל האפוד, היינו מעל הפה שיהי פיו ולבו שוין. (דגל מחנה אפרים)

☆

וחשב אפודתו אשר עליו כמעשהו. הנה מיוחד היא האפוד בהיותו מכפר על עבודת כוכבים, והרי בעבודה זרה אף מחשבה בלבד נחשבת כבר כמעשה, 'חש"ב אפודתו אשר עליו כמעשהו', כך שגם מחשבה רעה דינה כאילו עשה מעשה בפועל ממש. (עשרת חיים)

☆

והיה פי ראשו בתוכו. יש לפרש בדרך רמז מוסר לומר לאדם 'זוהי פי' במרם הנך מדבר בפיו, או 'ראשו' שעליו להקדיש מחשבה מה לדבר, כך שהמחשבה תהיה 'בתוכו', שתהיה המחשבה נכללת בדיבור, וראה שהשכינה תשרה בכל דיבור מדבריק. (דודאים בשדה)

כתית למאור, ולא כתית למנחות, הרשות בידך להוכיח את רעך ולכתתו, אך ורק כמטרה להאיר דרכו, 'למאור' או אתה יכול להוכיחו 'כתית', אבל איך רשאי להוכיחו בגן מטרותך העצמיות, ולא לנצל את התוכחה בכדי להניחו ולהפילו, ולא כתית למנחות'. (שיח שרפי קודש)

☆

להעלות נר תמיד, אדם מישראל שהוא נר ה' נשמת אדם, יכול להעלות למעלה, ולהתקרב להשי"ת, על ידי שמקיים ויוע 'שויתי ה' לנגדי תמיד', 'להעלות נר' הנר שהוא האדם מתעלה ונעשה משובח, ע"י 'תמיד' שבכל עת ידוע שהשי"ת עומד לנגדו. (כנסת יחזקאל)

☆

מחזין לפרכת יערך אותו אהרן ובניו, אף אלו העומדים בחזן 'מחזין לפרכת' מוטל על הכהנים להבנינם אל הקדושה, שיהיה להם ערך וחשיבות, 'יערך אותו אהרן ובניו'. (בית אהרן)

☆

ואתה תדבר אל כל חכמי לב, בכל הפרשה לא נזכרת שמו של משה, אלא 'ואתה תדבר' או 'ואתה תעשה' כי משה רבינו נתבטל ממצאיותו בכדי להשיג את חכונות של עשיית בגדי הכהונה, לפיכך לא נזכר שמו בפרשה זו לאחר שנתפשט מכל הגשמיים.

☆

ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתי רוח חכמה, רק ע"י זה שיווע ומכיר בכך שהכמות אינו משל עצמו, אלא שדבר מה שיש לו הוא מאת השי"ת, ומכיר ויוע אשר מלאתי רוח חכמה' שהקב"ה נתן לו כל חכמות, רק הוא יכול להיכנס בגדר חכמי לב. (דברי שלום)

☆

אל שני קצותי וחבורי, על האדם לחבר תורה ותפילה שדם בעצם שני קצוות, כי התורה מוצאה מהשמים, 'מן השמים השמייעך את קולו ואילו התפילה

ואתה תצוה וכו' כתיב למאור, י"ל דלכך היה צריך להיות כתית למאור כי זה רומז על התורה שצריך להיות מתוך הצער והיגיעה, והנה זה גרם לנו משה רבינו ע"ה בשבירת הלחות כמבואר במד', וזה ואתה תורה שאתה גרמת זאת. (אך פרי תבואה)

☆

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך, במדרש שנמשלו ישראל לזית, מה שמן אינו מתערב וכו' צף למעלה וכו', ועל זה נאמר ויקחו אליך שמן זית זך, שזה מה שמבשלים מבני ישראל, לשמור חיות הפנימי, חלק אלוך שיש בכל איש ישראל, שלא יתערב בגשמיים, וידיה צף למעלה. (שפת אמת)

☆

כתית למאור, וברשי' ולא כתית למנחות, צריך אדם להיות כתית בעיני עצמו ושבור לב, אולם חייב הוא תמיד להיזהר ששברון הלב לא יביאנו לידי עצבות ואזלת יד, שלא ירצה לעשות עוד מאומה, מתוך ההנחה שבין כה וכה לא יהא כל עוד למעשהו, שברון לב כזה אינו רצויה לפניו כלל, אלא אדרבה, שברון הלב צריך להגביר באדם את הרצון לעשות ולפעול מעשים טובים, אם כי עד כה לא עשה מאומה, חייב הוא להתחיל עכשיו בעשיה, 'כתית למאור' על האדם להיות כתית ושבור בלב נשבר כדי להגיע לידי מאור, אבל 'זלא כתית למנחות' ולא כדי לשקוע בעצבות ובמנוחה של אזלת יד. (חשבה לטובה)

☆

כתית למאור, ודרשו חז"ל ולא כתית למנחות, שמעתי מרבינו מרימאנאב ולה"ה שאמר, שרמז בזה שיראה האדם הנדון ביסורים, שלא יפול משמחתו ויתעצב וידיה מונח ביגונו, רק אדרבה ידע ויראה להאיר נשמתו ביותר, וזהו כתית למאור ולא כתית למנחות. (ליקוט מנחם)

דבש תמרים

פנינים יקרים, פלאר הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

וכו', ובתפלי"פ כתב דכל אחד מישראל יש לו הבחירה שיהי נבדל מאח"ע ואז נתקיים הקריאת שם זית מצד שצף מלמעלה ואינו נתערב בגוים, ואז אין צריך לכתישה, עכ"ד, והנה אם נמשלו לזית מצד כתישה אז אינם דומים לזית תמיד רק בשעת כתישה, אבל לא קודם או אחר כתישה, לא כן אם דומים לזית מצד שצף מלמעלה, תמיד יהי בכחינת זית זה שצף למעלה, וז"ש ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך, ר"ל שכל אחד יקח לעצמו הדמיון לזית בזה שהוא זך, ולא מצד כתישה, ועל זה אמר להעלות נר תמיד, כלומר שעייני יהי תמיד דומה לזית.

☆

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד. ויתבאר עפ"י שדרשו חז"ל בתוי"כ לפני ה' תמיד, תמיד אפילו בשבת, והנה כבר פירשנו שרמז לו הקב"ה באומרו ואתה תצוה לעתיד לבוא שאז יהיה משה רבינו ע"ה מנהיג ישראל, ויצוה לבני ישראל על הדלקת הנרות בבית המקדש השלישי, ואיתא בגמ' (סנהדרין צז.) דלעתיד לבוא יהיה יום שכולו שבת, וא"כ אילו לא גילה לנו הכתוב שמצות הדלקת המנורה דוחה את השבת, נמצא שלא היה שייך כלל ענין הדלקת המנורה לעתיד לבוא, ותקשה כיצד אמר הכתוב ואתה תצוה את בני ישראל שעתידי משה רבינו לצוות על הדלקת הנרות בזמן הגאולה, ועל כן כתב מיד להעלות נר "תמיד" למידרש מיניה תמיד ואפילו בשבת. (דברי יואל)

שגורת ונעשה שמים אף דיבור שדברת לקדש את אהרן ובניו קיים לעולם שנאמר והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנות עולם, ונראה לפי מה שפ"י בישמח משה בטעם הדבר שנקרע הים ע"י המטה ולא עפ"י דיבורו של הקב"ה, כיון דמעשי הקב"ה הוא נצחי, והפעולה שאיננו נצחי צריך להיות ע"י שליח, וכאן בקריעת ים סוף היה רק לפי שעה, כי לאחמ"כ הוצרך לשוב לאיתנו לנער פרעה וחילו, לכך הוצרך להיות ע"י שליח, ולכן הי' צורך להיות הנם ע"י המטה של משה, ולא ע"י דיבורו כי שכינה הי' מדברת מתוך גרונו של משה, ודיבורו הוא דיבור הי' בעצמו שהוא נצחי, ומהאי טעמא היה מרע"ה מתנבא בזה הדבר מכיון ששכינה היתה מדברת מתוך גרונו של משה ודיבורו היה ממש בכחינת זה הדבר אשר ציוה ה', ומעתה יתבאר שפיר מאמח"כ וזה הדבר אשר תעשה להם ולכאורה זה הדבר מיותר, ובא המדרש כמשיב הה"ד לעולם הי' דברך נצב בשמים החינו שהדיבור שדברת לקדש את אהרן קיים לעולם, לכך נאמר זה הדבר כלומר בכחינת זה הדבר שהיה שכינה מדברת מתוך גרונו אשר תעשה לקדש אותם לעולמי עולמים שדיבורו הוא נצחי.

☆

ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד. ויתבאר בהקדם דברי המדרש למה נמשלו ישראל לזית מה זית זה אינו מוציא שמנו אלא ע"י כתישה כך ישראל וכו' עוד אמרו שם מה שמן הזה צץ מלמעלה ואינו מתערב בשום משקה

ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד. הנה בבעל הטורים כתב ד"כתית" רמזו לשני המקדשים, מקדש ראשון ת"י שנים, ומקדש שני ת"כ שנים, לומר שמצוה זו של הדלקת נרות במקדש יהיה נהוג כל כך שנים, עכ"ד, והנראה לפרש על פי המשל הידוע באיש אחד שהביא זרע אילן טוב ממרחק ונטעו עד שצץ ופרח ועשה פרי, ולאחמ"כ עקרו והביא זרע אילן אחר ונטעו שם ולאחר זמן מה עקר גם את השני, וכל הרוואה הי' משתומם ומתפלא על מה עשה ככה לעקור אותו זה פעמיים, אכן הנוטע השיב להם כי הארץ הלזו אינה מסוגלת לגדל אילן כזה בטבעה ולזאת הקדים לנטוע נטיעות הללו בארץ כדי שהארץ תקבל את הכוחות לגדל ולקיים האילן קיום נצחי, והנמשל מובן כי ראה הקב"ה אשר אין בכח הארץ הגשומה הלזו לקבל ולסבול אור קדושת בית המקדש השלישי שיהי קיים לעד ולזאת הקדים ובנה בי מקדשות אשר על ידם קנתה הארץ כח רוחני כדי שתוכל לסבול קדושת הבית השלישי לנצח, ועפ"י מבואר הפסוק "כתית למאור" היינו כדברי הבעל הטורים שיהיה נהוג כל כך שנים המאור הזה, ובא הרמז בתיבת "כתית" לרמז שיכתתו אלו המקדשים, ודבר זה נצרך "להעלות נר תמיד" היינו בבית המקדש השלישי שיהיה נצחי. (ישמח משה)

☆

וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם לכהן לי במדרש איתא הה"ד לעולם הי' דברך נצב בשמים אל תקרי בשמים אלא כשמים כשם

סיפורי צדיקים, גביאור הפסוקים הפלאים היו ונוגה מפיקים

לשם שבו ואחלמה

חסיד אחד שאל את החידושי הרי"מ שהיות שבתו הגיעה לפרקה ומדברים בה נכבדות עם בחור כליל המעלות אלא שיש פסול במשפחתו דהיינו שאחיו של המחותן יצא לתרבות רעה, האם יסכים לשידוך או לא, השיב לו בעל חידושי הרי"מ: הנה קראנו בפרשתנו פרשת תצוה את הפסוק "לשם שבו ואחלמה" ופי' הוא לשם שבו" הבט אל השם שבו, שבמחותן עצמו, "ואח למה" פי' למה זה תביט אל האח, אם ענף אחד מן האילן נובל ונכרת, אין זה מעיד כלל על טובו של השורש.

(שיח שרפי קודש)

ונשמע קולו בבואו אל הקודש

יום אחד ראה ר' חיים מבריסק יהודי אחד עומד בביהמ"ד ומתפלל בקולי קולות וצעקות משונות, לאחר שסיים תפילתו ואמר לו, הנה התוה"ק ציוותה לתת במעיל פעמונים כדי שיהא נשמע קולו בבואו אל הקודש וידעו שהכהן גדול נמצא שם ומתפלל, ועתה אילו נהגו הכהנים כמנהגך והתפללו בקולי קולות, מפני מה הי' צורך בפעמונים ורימונים, אלא משמע שהכהן לא הי' מרים קולו בתפלה ולכן הי' צורך בפעמוני זהב.

(בפי ישרים)

ובצאתו ולא ימות

רב אחד בא אל עיר כדי לשמש ברבנות שם ונתקבל בכבוד גדול אולם כעבור זמן מה אירע מחלוקת בין תושבי העיר ואף הוא הי' בעובי הקורה והוכרח לעקור מן העיר מגודל הסערה שקמה נגדו, כשיצא מן העיר אמר שעכשיו הוא מבין מאמה"כ "ונשמע קולו בבואו אל הקודש" דכשהרב בא לעיר לקבל כס הרבנות, "נשמע קולו" ששומעים בקולו ונוהגים בו מנהג דרך ארץ, אמנם "ובצאתו ולא ימות" דכאשר הוכרח לצאת מפני המחלוקת, עליו להתפלל לפני הקב"ה "ולא ימות" שלפחות יצא ממנה שלם בגופו וכמו שמרע"ה אמר "עוד מעט וסקלונני".

(אור יקרות)

שנים ליום תמיד

הגאון רבי יעקב מליסא בעל נתיבות המשפט בא פעם לבריסק והתאכסן אצל ר' לייב קאצנעלנבויגן, ר' לייב הי' מתמיד גדול, ומעולם לא הקפיד לאכול ולישון כדבעי, כשעמדו להיפרד פנה אליו ואמר לו הרינו מאחל לך שיקוים בך הפסוק "שנים ליום תמיד" תמה ר' לייב על דבריו, אמר לו ר' יעקב הנה בשו"ע פותח "שויתי ה' לנגדי תמיד" ומסיים "טוב לב משתה תמיד" וא"כ אני מאחל לך ששני התמידים יתאחדו על שולחןך שאע"פ שתקיים את "השויתי ה' לנגדי תמיד" מ"מ תקיים גם כן "טוב לב משתה תמיד" לאכול ולשתות כדבעי.

(שיחות קודש)

ואתה תצוה... ויקחו אליך

פעם אחת בליל ראשון של חנוכה אצל הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע, כשהיה כל הציבור עומדים בחרדת קודש והמתינו שהרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע יכנס להדליק נר חנוכה, אך הרה"ק עדיין לא יצא מחדרו שם התכונן את עצמו בהכנה דרבה למצות הדלקת נר חנוכה, לפתע יצא הרה"ק מחדרו וניגש לחסיד אחד ואמר לו: שמע נא הלא אשתך נמוכה היא וא"כ איך אתה נוהג כשאתה צריך לדבר עמה האם אתה מרכין את עצמך אליה או שהיא מגביה את עצמה אליך, ותיכף אחרי שאמר דיבורים הללו מבלי לחכות לתשובת האיש, פתח הצדיק ואמר את ברכות נר חנוכה, והדליק הנר, כל החסידים שהיו אז באותה מעמד נתפלאו להבין דבריו הסתומין.

ובעת ההוא נתארח בבית הצדיק קרובו נכד אחיו הרה"ק רבי מרדכי דוב מהארנאסטייפל זי"ע (שהיה בן בתו של אחיו הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע), וכשראה את תמיהתם של החסידים אמר להם אני אפרש לכם את דברי דודי זקני דהנה בגמ' אמרינן מעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה טפחים אולם בשעת הדלקת נר חנוכה שמצותה להניחה למטה מעשרה טפחים אז השכינה יורדת למטה מעשרה ובכתבי האריז"ל כתוב, שזהו בסוד איתתך גוצא גחין ולחיש לה, וזהו מה שרצה הצדיק לרמוז, כי במעמד זה הקב"ה כביכול מתכופף למטה מעשרה טפחים בכדי להרים אותנו במעלות רמות עד מאוד.

ועל פי זה יש לפרש בפרשתנו, דהנה בספרי קודש האריכו לבאר דבפרשה זה מרומז ענין מצות הדלקת נר חנוכה ויקחו אליך שמן זית זך וגו', להעלות נר תמיד, וזהו שהתחיל הכתוב ואמר "ואתה תצוה וגו' ויקחו אליך" שמשה רביא מהימנא ידאג לכל ישראל בני ישראל למטה ח"ו, אלא "ויקחו אליך" שיקחם עמו ויגבהם וינשאם למעלה למעלה, ע"י הדלקת שמן זית זך וגו' להעלות נר תמיד, ע"י מצות נר חנוכה.

(אוצר אפרים)

ועשית בגדי קודש לכבוד ולתפארת

מעשה באחד מגדולי הלמדנים שבליטא שהי' מתנגד לעדת החסידים, שטען לפני הנצי"ב מוואלאז'ין נגד רבני החסידים שחיים ברחבות, בעוד שראשי הישיבות וגדולי התורה האמיתיים (מהמתנגדים) מתפרנסים בצער ובדחקות, השיב לו הנצי"ב מעולם כך הי' צא וראה אהרן הכהן שעסק בעבודת ה' לבש בגדי זהב משוכצים באבנים טובות, אולם משה רבינו זה שקיבל את התורה מסיני, לא עשו למענו מלבושים מיוחדים, ורק מטהו נזכר בתוה"ק, "הרם את מטך" קח את מטך" ויותר לא הי' לו.

(ספרן של צדיקים)

פיראון לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

האפוד מכפר על ע"ז, ואמרו חז"ל (קדושין ל"ט): שבכל העבירות אין הקב"ה מצרף מחשבה למעשה חוץ מע"ז ששם מצרף הקב"ה מחשבה למעשה, וזה שאמר הכת' "וחשב" מחשבת עבירה של ע"ז "אפודתו" שהאפוד בא לכפר עליו "כמעשהו יהיה" נחשב לעבירה כמו המעשה עצמו והאפוד מכפר על שניהם גם על המחשבה וגם על המעשה.

(דבר שמואל)

ששה משמותם על האבן האחת: תרגום יונתן: שיתא מן קצת שמהתהון על מרגלייא חדא, והוא תמוה, ו"ל איתא בירושלמי (סוטה ל"ב), ששמו של בנימין היה מחולק על אבני האפוד "בן על האבן האחת ו"מין" על האבן השנית וזה שתרגם בתרגום יונתן "שיהא מן קצת שמהתהון" על כל אבן נכתב רק מקצתו של שם, לפי זה מובן הנאמר אצל בנימין "ובין כתפיו שכך" ששמו היה מחולק על שתי כתפות האפוד.

(משך חכמה)

והאבנים תהיו על שמות בני ישראל: איתא בירושלמי (פאה ג') א' למדו כבוד אב מדמא בן נתינה פעם אחת אבדה אבן ישפה של בנימין מאבני האפוד וכו', וקשה מנין לו לירושלמי שהאבן שחסרה היתה אבן ישפה של בנימין, וי"ל דאיתא שאבני האפוד צריכים להיות כסדרן קבוע באפוד כמו הפרשיות שבתפילין לכן חייבים לומר שמה שהיה חסר זה ישפה של בנימין שהיה אחרון ואפשר למלאות חסרונו כי אם היה נחסר אחד מאבנים האמצעיים אז היו צריכים להחליף את כל האבנים שאחרי זה בכדי שיהיה כסדרן א"כ היה צריך למלאות חסרונו של כמה אבנים ולא רק של אבן אחת מכאן ראייה שמה שנחסר זה היה אבן האחרון ישפה של בנימין.

(הלכה אדם מירושלם)

והיה פי ראשו בתוכו שפה: רש"י: שהשפה היא לצד פנים, ובסמוך כתיב "ונשמע קולו בבואו אל הקודש", וי"ל הסמיכות ע"פ מה שאמרו ההולך בחלוק הפוך היינו עם השפה לחוץ אין תפלתו נשמעת ואיתא בשו"ע (אורח ב' ג') שיש לדקדק בזה וזה שמרמו הכת' "והיה פי ראשו בתוכו שפה" שהשפה של המלבוש יהיה בפנים ואז אם יקפיד על זה "ונשמע קולו בבואו אל הקודש" תפילתו תהיה נשמעת.

(ברית שלום)

ורקיקי מצות משוחים בשמן: "רקיקי" (ת"כ 210) שנים עמד בית שני ונחרב עבור "מצות" ומריבות שהיו ביניהם כדאיתא (יומא ט'), "משוחים בשמן" שהיו דבריהם נוחין כשמן אבל לבס מלא און ומרמה כדכתיב (תהלים כ"ב) רכו דבריו משמן והמה פתוחות, וכתיב (ירמיה ט' ז') בפיו שלום את רעהו ידבר.

(נחל קדומים)

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך: קשה מהו "אליך", וי"ל אמרו (שבת כ"ג:) הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים, ואמרו (שבת ק"א:) משה שפיר קאמרת ופירש"י משה – כלומר רבינו בדורו כמשה בדורו: כיוון שכל ת"ח אמיתי יש בו ניצוץ של משה רבנו, וז"ש "ואתה תצוה את בני ישראל" תצוה אותם מצוה כזאת "ויקחו אליך" שיקחו אותך ר"ל שיהיה להם בנים כאלו שניצוץ ממך יאיר בו ע"י "שמן זית זך" היינו ידליקו נרות שבת ועי"ז יזכו לבנים ת"ח שיהיה בהם הניצוץ שלך נמצא שהם לוקחים אליך ממש.

(פני דוד)

ויקחו אליך שמן זית זך: קשה למה היה צריך הקרא לפרט שמן זית הלא שמן סתם הוא שמן זית, וי"ל איתא (טהרות ג') טמא מת שסחט זיתים וענבים כביצה מכון טהור, והטעם כי כשיצא המשקה מן הזיתים כבר חסר שיעור כביצה, ואין אוכל מטמא בפחות מכביצה, אבל יותר מכביצה טמא שאז כבר סחט כמה זיתים יחד, לכן כתב כאן "שמן זית" ר"ל שיסחוט זית זית ויוציא השמן כדי שלא יהיה חשש טומאה.

(פנים יפות)

ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו מתוך בני ישראל: קשה מה הכוונה בתיבת "אליך" היה לו לומר ואתה הקרב את אהרן אחיך, וי"ל לפי מה דאיתא (זבחים ק"ב). ויחר אף ה' במשה וכו' משום רשב"י אומר אף זה נאמר בו רושם שנאמר הלא אהרן אחיך הלוי והלא כהן הוא הכי קאמר אני אמרתי אתה כהן והוא לוי עכשיו הוא כהן ואתה לוי וחכ"א לא נתכנה משה אלא שבעת ימי המלוואים בלבד וי"א לא פסקה כדונה אלא מורעו של משה, נמצא לדברי רשב"י ניטלה הכהונה ממשה וניתנה לאהרן ולדברי הי"א שלא ניטלה ממשה בעצמו רק מורעו של משה וז"ש הכת' לרמוז "ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך" שהקרב את אהרן לכהונה נוגעת גם אליך היינו שניטלה הכהונה גם ממך כדברי רשב"י ולא רק מורעך כדברי הי"א.

(בן יאיר)

וכתנת תשבץ: בסליחה שאומרים במוסף של יום כפור כתיב שהכתנת של הכהן גדול היה של כלאים, וקשה הלא הכתנת היה של בד לבן, וי"ל ע"פ מה שנפסק בשו"ע (יו"ד ש' ד') שאם אינו יכול לפשוט הבגד התחתון בלי שיפשוט הבגד העליון אם האחד הוא צמר והשני פשתן אז אסור ללבוש משום כלאים, וכאן אצל הכהן גדול הואיל והמעיל היה של תכלית ואי אפשר לפשוט הכתנת שהיה של בד (שש) בלי שיפשוט המעיל קדם ממילא היה כלאים.

(תורת משה חת"ס בשם ר' וואלף היידענהיים)

וחשב אפודתו וגו' כמעשהו ממנו יהיה: איתא (זבחים פ"ח):

בענין מצות אכילת קדשים

והשאר נטמא אין בכך כלום והקרבן כשר, רק שהמנויין אין יוצאין די חובתן במ"ע של אכילת הקרבן אם לא אכלו ממנו כזית, אבל עצם הקרבן כשר אם אכלו ממנו כזית, וה"נ בכל הקרבנות שאם יתחלקו בין הכהנים כשיעורי פולין לא היה מתקיים המצות אכילה בזה, אבל באמת הרי הכהן הגדול נוטל חלק בראש כמבואר ביומא (יז), וא"כ הוא אכל כזית בכדי אכילת פרס ועל ידו כבר נתקיים מצות אכילת הקרבן, והשאר נתחלק בין הכהנים אפי' אם הגיע לכ אחד רק כשיעור פול סגי בהכי.

וכן כתב התוס' ישנים ביומא (לט). ע"ד הגמ' ת"ר מ' שנה ששימש שמעון הצדיק היה גורל עולה בימין וכו' וכל כהן שמגיעו כזית יש אוכלו ושבע ויש אוכלו ומותר, מכאן ואילך נשתלחה מאידה בעומר ובשתי הלחם וכל כהן מגיעו כפול, הצנועין מושכין את ידיהם והגרגרנין נוטלין ואוכלין וגו' עכ"ד הגמ'.

והתוס' ישנים (שם) בד"ה שמגיעו וכו' כתב אומר רבי דדוקא שמגיעו כפול ע"כ הצנועין משכו את ידיהם, אבל בכזית לא היו מושכין את ידיהם כי דימו לקיים מצות אכילת קדשים, אבל כאן לא היה מצות אכילה כיון שאין שם אלא כפול ולא היו שבעין, ואי קשיא אי היו מגיעין כפול ולא היו שבעים א"כ האיק קיימו מצות אכילה, י"ל דלא בעי כזית לגמרי אלא כזית עדיף וחשיבא אכילה וכו' ע"ש. ומשמע מדבריו שאין מצות אכילה מתקיים בפחות מכזית, וע"כ כיון שהכהן גדול או כהן המקריב אכל כזית סגי בהא.

אמנם צ"ל דאע"ג דליכא מצוה גמורה באכילת קדשים בפחות מכזית, מ"מ איכא מצוה לקבל מתנות כהונה אפי' שהוא פחות מכזית, וע"כ כיון שאינה מצוה גמורה הצנועין משכו את ידיהם ממנה.

☆

ובשו"ת הנ"ל (סי' קמ) ערך תשובה להגאון בעל מהרי"ץ חיות וכו' מחזק דבריו הנ"ל, דבעצם יש שני חלקים במצות אכילת קדשים א' מצות אכילת הקרבן שהוא בכזית, ומצוה זו יוצאין בזה שא' מן הכהנים

בפרשתן (תצוה כט, לג) ואכלו אותם אשר כופר בהם, הנה כאן נצטוו הכהנים לאכול בשר קצת מן הקרבנות כגון החטאת והאשם, שנאמר בהם קרא הנ"ל, ואמרו חז"ל (פסחים נט): כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים.

וכתב החינוך (מצוה קב) דבכלל מצוה זו גם כן שיאכלו הכהנים חלקם המגיע להם בקדשים קלים, וכן אכילת התרומה בכלל המצוה, ואולם אין אכילת קדשים קלים ותרומה כאכילת בשר חטאת ואשם, שבאכילת חטאת ואשם תושלם כפרת המתכפר ע"י אכילת הכהנים, אבל בקדשים קלים לא יגרע ולא יוסיף אכילת הכהנים במצות המקריב והנותן, עיי"ש.

והקרו האחרונים (והראשון הוא בשו"ת מוצל מאש סי' נא) אי המצוה לאכול הקדשים הוא דייקא בכזית או אפי' בכל שהוא, דהיינו אם הכהן יאכל חצי כזית מבשר הקדשים האם קיים מצות האכילה בזה או דייקא בכזית.

☆

בשו"ת חת"ס (ארי"ה סי' מט) מביא חקירה הנ"ל, ומברר דהרי באיסורי אכילת קדשים כגון פגול ונותר וכדו' פשיטא לן דשיעוריה בכזית, כדמצינו בכמה דוכתין בש"ס, בברכות (מ). מה איסורו בכזית אף חזרתו בכזית וכו', וכן מוכח בפסחים (פה), וא"כ כיון דהא פשיטא לן דשיעוריה כזית לגבי איסורן ופסולן, א"כ ממילא מוכח שגם מצות עשה של אכילת קדשים הוא בכזית, וכדמוכח בסוגיא דיקדש בזבחים (צז) דאם פסולה תיפסל, ואי נימא דאכילתן הוא אפי' בכל שהוא א"כ מאי פריך התם הרי יכול לאכול בפחות פחות מכזית, אלא עכ"ח אין המצוה אלא בכזית.

והא דאמר ר' ביומא (לט). שבלחם הפנים הגיע לכל אחד מהכהנים שיעור כפול שהוא פחות מכזית, משם אין קושיא די"ל דסגי בכזית אחד אם נאכל ע"י אחד מהכהנים, אז כבר בעלים מתכפרים בזה ולא בעינן שכל הקרבן יהי' נאכל בכזיתם, ופסח יוכיח שאפי' שעיקרו באכילה, מ"מ אם כזית אחד נאכל

איכא מצות אכילה, אבל מכין שנשתלחה מאירה וכל כהן קיבל רק כשיעור פול, א"כ נתנו לאחרים שעל ידיהם יתקיים המצוה דהיינו שהקרבן ייאכל, עכתו"ד ע"ש.

☆

והמהר"ם שיק (על מצוות מ' קב) מחדש ג"כ כנ"ל שיש במצות אכילת קדשים ב' דינים א' מצות אכילה, ב' מצוה שהקרבן ייאכל, ומביא ד' התורת כהנים (בפר' צו) מצות תאכל דרשי' תיאכל אפי' כל שהוא ע"ש, ומשמע דאיכא מצוה אפי' בכל שהוא, וא"כ תקשי על הצנועין אמאי משכו ידיהם לפי"ד התורת כהנים הרי איכא מצוה רבתא בהכי.

אמנם י"ל דבעצם איכא מצות אכילה בכזית שהוא שיעור אכילה, אבל הואיל ולא היה שייך ליתן לכל כהן מהאנשי משמר של הבית אב שיעור של כזית, והרי צוותה תורה לכל בני אהרן תהי' איש כאחיו, ע"כ לפעמים היה מגיע לכל אחד רק כפול, על כן אתי קרא דמצות תיאכל וכדרשת התורת כהנים דאפי' בכל שהוא איכא מצוה, דהיינו המצוה שהקרבן יהיה נאכל ולא מצות אכילה.

והא דהצנועין משכו את ידיהם ממנו טעון ביאור לפי"ז מדאיכא אבתי מצוה גם בכל שהוא, אלא די"ל דעל כן משכו ידיהם שע"ז יוכלו הכהנים האחרים לקיים המצוה בשלימות, דהיינו גם החלק הא' של המצוה דהיינו בכזית, עכ"ד.

יאכל כזית לשובע נפשו כמבואר לעיל באריכות, ב' שהקרבן יהיה נאכל בשלימותה ולא יותירו ממנה, ומצוה זו שייך שפיר לקיים אפי' כשכל אחד יאכל רק כשיעור פול, דסוף כל סוף הקרבן נאכל, ומברר דבריו מד' התוס' ישנים הנ"ל שמחד גיסא מצינו שהצנועין משכו את ידיהם שמשמע שאין מצוה בזה, ומאידך גיסא מצינו שחלקו כן שלכל אחד יגיע כפול ואי לא הוי בה שום מצוה לא היה להתחלק כן שלא יקיימו בזה שום מצוה, עיי"ש באריכות דבריו.

☆

והמהרי"ץ חיות ביומא (שם) מביא שרש"י פי' שהצנועין משכו את ידיהם כיון שראו שאין משביע את הגרגרין, אבל רש"י בקידושין (נג.) שעל כן משכו ידיהם כון דליכא כזית למאי חזי.

ורצה לפשוט מדבריו ספיקו של השבות יעקב אי איכא מצות אכילה בחצי שיעור, ולכאורה מד' רש"י כאן משמע דליכא שום מצוה בפחות מכשיעור, וע"כ משכו הצנועין את ידיהם.

אמנם הגאון מהר"מ סופר שהי' אב"ד בק"ק פרעסבורג (כוונתו על החת"ס) דחה דבריו דאין שום ראייה מזה, דאדרבה י"ל דבמצות אכילת קדשים המצוה הוא שהקרבן ייאכל, וא"כ אין מצוה אלא על אנשי משמר שעסקו בהקרבת הקרבן, ואין החיוב על כל כהן לחודיה, וא"כ כיון שהגרגרין אכלו הבשר א"כ כבר יתקיים המצוה על ידן, דהא תינח אי היו מקבלין כזית

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' אברהם העכט ז"ל

בן הרה"ח ר' משה יהודה ז"ל

נלב"ע י"ז אדר א'

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנו

מוה"ר משה לייב העכט הי"ו

שישי ושמחת תורה ומנו כבוד למוצה

סיום חגי ש"ס
כ"א אדר א' ה'תשע"ט

סדר המעמדים
לכבוד ש"תורה

פרקי שבתנו וקמנו והיגענו לזמן הזה

נרמזה פניהם בבורא

במעמד המנוחה המפוארה
נקים בהקמה ובכבודת המורה
את מע"כ פטרוני המבורה
בראש ובראשונה, והבדו בכל מידת נכונה
אורחיה החשוב והנעלה

**הרה"ק ש"ת יצחק
אמאבאווטש שליט"א**
פטרוני המבורה "מורחק שעשועי"
בה בני ביק י"א

ונשבעו ברוחה ו' העמוד המורד ל' סודותיו
מירחוק מקום מצודתו פורסו עליו
הרה"ק יצחק שווארץ שליט"א
מנהל המבורה "מורחק שעשועי" העליונה

זימל המעמדים כבוד בתוכנו
לפאר בראש שמחת-שמחתנו
מקדש חיים חגי ש"ס בהנכח המבורה

הוא בראש המעמדים לברכה
ובכל אשר יפנו ישיבנו ל' המבורה
לרובם קוד המורה ברכי והמשכה
לשכל ח' פועל אלא פועליו בכה
מחור נענה נחת והחיה והחיה
עד באת מלכא משהו.

ש"ס קדושה

מקדש נהדו בקוד יונה והמנו חוגג
בהתאמה ראשי עם יחד שבטי ישראל
הלא המה ובני ולמור המבורה
בני ביק - יורשלים - בת שמש

תפלת ערבית בשעה 7:45
נש"י לפעודה של מוצה
בשעה 8:00
באלכ המפואר "כבוד הירמיה"
רח' אהרונביץ 10 בני ביק

המה"צ ראש ישיבתנו
שליט"א

המה"צ דוב"ק מקדושתנו
ירושלים שליט"א

אשר יפנונו איה בהדרגתם
לפאר את המעמד בדרשמים
לכבוד המאורע

שמחה משורש"א

כיום המעמדות מרובים ומרובים
לשש ולשמחה בשמחה תורה
בשבת אחים גם יחד

ברשתות המורד
מסדרי המעמדים בדרונו
נאם בחדר עליון פח ספיק מרצות
ה"א למלך בירמיהו
שליט"א

משעה 6:30 עד 7:30
באלכ המפואר "כבוד הירמיה"
רח' אהרונביץ 10 בני ביק
(אולם מיוחד לכינוס הנגיד)

כאשר אחד בלב אחד נאמרה
להתעלם בשעה של מורה רוח
המעלות והתחממות הנפש

היות שהרה"ק ומשפיע שליט"א
נחפו לדרכו מתקיים המעמד בדיוק רב

הישעא של ששעות

סדר למור המורה ברוב עם
כל המור המורה במורה דא
בהנחה לפני המורה

ברשתות המורד והחשוב והנעלה
הרה"ק יצחק שווארץ שליט"א
מנהל המבורה "מורחק שעשועי" העליונה
משעה 3:00 עד 5:00
ארה"צ

בית מדרשנו המורד בשכונ
ומשעה 5:00 עד 6:00
בחינה אחרונה של סכנת מירושין
סדר עד סוף המסכתא

בהיכל בית מדרשנו בשכונ
כיבוד קל יהיה ערוך לכל העלמדים
במשך כל שעות הלילה והמורה

לשבת הסת"ם

שאלות ותשובות בהלכות סת"ם
שהגיע בגרף ההוראה

שאלה לו

שם השואל: גבאי דבית המדרש, בבני ברק.

שאלה העיקרי: ספר תורה ישנה שכל אותיות טי"ת שבה, אין הראש הימני נכנס לתוכה. האם מותר לקרוא בתוכה?

פסק הלכה: לענ"ד נראה שכיון שלהרבה פוסקים הסת"ם פסולה, אין לקרוא בה ובפרט כשיש ספרי תורה אחרים. ופשוט שצריך לתקנה ע"י הוספת דיו, ונראה דסגי שיעשה קוץ כלפי מטה.

מבוא:

הראו לפני ספר תורה ישנה ששיפצו אותה כדאי שיהיה ראוי לקרוא בה. אמנם אח"כ נתעורר השאלה שמצאו וראו שכל אותיות טי"ת שבה, אין ראש הימני נכנס לתוכה, האם מותר לקרוא בה. והנה רואים בספר תורה זו שלכתחילה נכתבה כן, שהרי כל האותיות טי"ת נכתבה כן, ופשוט שפעם היו קוראים בה. מ"מ מכיון שלדעת הרבה פוסקים הסת"ם פסולה, לכן נראה שאין בדינו כח להתיר לקרוא לכתחילה בספר תורה זו, ובפרט כשיש עוד ספרי תורה כשרים לכתחילה. ולבוארה נראה פשוט שאין בזה שמתקנים אותה, ד"ו כמוציא לעז שקראו בספר תורה פסולה.

צורת אות טי"ת בכללות:

- א. אות טי"ת מורכבת מאותיות כ"ף וזי"ן (ציר א) וא"ב. ולפי האר"י ז"ל המנהג לכתוב ראשה השמאלי כעין אות וא"ו ושר"ע הרב, קסת הסופר, מקדש מעט, אולם הקצה שבימין ראש הוא"ו היא בריבוע (ציר ב), כעין אות זי"ן, כדן שעטנ"ז ג"ץ וכדי לצאת שיטת היראים, שכונת חז"ל (שבת קג:) שאותיות "שעטנ"ז ג"ץ" צריכות זינוק, היינו שצריך שיהיה בריבוע, ולכן אפילו להנהיגם לכתוב כוא"ו, מ"מ יהיה מרובע כאות זי"ן, ולא עגול כאות וא"ו.
- ב. ראש הימני צריך שיהיה כפוף לתוכה מעט (ציר ג) וא"ב, משנת סופרים, ועוקץ על פניה משוך למטה לתוכה (ציר ד) וא"ב, לבוש קסת הסופר, והיינו דחוצץ מזה שהראש כפוף מעט לתוכה, נמשך עוד עוקץ למטה. וכן המנהג. והנה בשר"ע הרב כתב רק "צריך שיהא ראש ימין שלה כפוף למטה", וכ"כ המשנ"ס "שהראש הימני יהיה כפוף מעט לתוכה", ולא הזכירו דין העוקץ כלל.

מקור הדין:

- ג. בגמרא (שבת קג:) "וכתבתם", שתהא כתיבת תורה, שלא יכתוב וכו' טית"ן פיפ"ן, פיפים טית"ן, ובהסבר הדמיון בין אותיות אלו, שלכן הצריכה הברייתא להזהיר שלא להחליף ביניהן. מצינו כמה דרכים בראשונים, ויש בהן נפ"מ לדינא.
- דעת ר"ת (תוס' שם, ד"ה טית"ן פיפ"ן) שמכאן נראה שצריך לכופף את ראש הטי"ת לתוכה דדמי כעין פ"א. והיינו דכיון דרואים בברייתא, שיש דמיון בין אותיות טי"ת ופ"א, מוכח דצריך לכפוף את הראש הימני של הטי"ת. וכן איתא במדרש אותיות דרבי עקיבא "טי"ת מפני מה ידו טמון לתוכו וראשו זקוף ויש לו כתר, מפני שכל מי שעושה מעשים טובים וצדקה וגמילות חסדים, ונותן צדקה לעניים, צריך שלא יהיה עושה אלא בסתר. שכל הנותן צדקה בסתר, כופה מלאך המות ממנו ומאנשי ביתו שנקרא אף, שנאמר מותן בסתר יכפה אף ושחר בדיק חמה עזה.
- אם הראש הימני אינו כפוף כלל לתוכו (ציר ה), יש פוסלים (וכתב בספר הזכונות למחר"ש אבובח זכרון טי"ת פ"ג ד"ה ומה שנמצא) "גם נמצא שאות הטי"ת שלהם לא היה לה עוקץ פני הראש משוך מעט לתוכו, והוא כנגד הדין הגמור, והוא חסרון פוסל לכו"ע בלי מחלוקת כלל וכמ"ש הרב ז"ל (הא"ב) בשם שמונה פוסקים ז"ל, ורובן ככולן (והפרשית) של האשכנזים יש בהם פסול זה, ולא ידענו על מה הם סומכים", והו"ד במקדש מעט (סק"ד), וכן נקט המשנה ברורה (משנ"ס) "ואם לא היה כפוף כלל, והתינוק לא קראה לאות צ"ע אם יש לה תקנה בתפילין, משום שלא כסדרן". הרי לנו שסובר שכל זמן שלא תקנו הרי הוא פסולה. ויש מכשירין בדיעבד. שו"ע הרב וקסת הסופר שהכפיפה הוא רק לכתחילה.
- אמנם מצינו שהמנהג מקדמת דנא היה שלא לכופפה, כמו שכתב בפנים מאירות (ח"א סימן סו) ואפ"ה עיינו ראוות שאנו כותבין טי"ת בלי שום כפיפה, והלועזים כותבים כן, אפ"ה אין פוצה פה לפסול סת"ם והתפילין שלנו. וכן העיד בדעת קדושים (אות פ"א) "ורוב סופרים כותבים טי"ת בלי כפיפה, וכשר".
- ולכו"ע יכול לתקנה שיהא כשר לכל השיטות לכתחילה, ונראה שע"י שמוסיף קוץ היוצא ממנו למטה (ציר ו) אע"פ שאין ראשה נכנס לתוכה, סגי.

חוקים להוראתם

הלכות ודינים, פסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ג'ארים וטעמים שונים

נ"נ ע"י הרב יחזקאל מנחם פרידמאן

דיני ומנהגי פורים קטן

להרבות, ומסיים ואין נוהגין כן, ומכל מקום ירבה קצת בסעודה לצאת ידי המחמירים, וטוב לב משתה תמיד.

דנחלקו הראשונים בדיון זה, דהתוס' שם (ד"ה ורבי אליעזר) כתבו דיש נוהגים לעשות משתה ושמחה באדר ראשון. וכן משמע במתני' דכתב החילוק בין אדר ראשון לאדר שני היא רק בקדושת המגילה ומתנות לאביונים, ומשמע דמשתה ושמחה שורה בשניהם.

וכן דעת הר"ן דמחויב במשתה ושמחה, כיון דמשתה ושמחה נפקי' מהספד ותענית, והם שווין זה לזה, וכן הכריע הסמ"ק, וכן כתב בהג"ה סמ"ק דכן נהגו הגדולים, ובדרכי משה הביא כן מהמהר"ל.

אולם דעת התוס' במסקנתם דאין מחויב במשתה ושמחה דבגמ' איתא דרך לגבי הספד ותענית הם שווים.

בהגהות תשב"ץ (סי' קע"ח) דנהגו רבותינו לעשות פורים באדר ראשון לענין אכילה ושתייה ולעשות סעודה גדולה, ורבינו יחיאל מפאריש גילגל להרבות ולהזמין בני אדם עמו. מיהו סעודה גדולה א"צ לעשות (מונב בט"ז סק"ב ובמשנ"ב).

ובשערי תשובה כתב שיש לנהוג לומר שירות ותשבחות ודברי תורה בסעודה זו שבוה בודאי נחשב לסעודת מצוה.

דע"י שירה נחשב הסעודה לסעודת מצוה כמו דמצינו בחנוכה, וכן מצינו ש"טוב לב" זה שירה דבגמ' ערכין (דף י"א) איתא מניין לשירה מה"ת דכתב בשמחה ובטוב לבב, איזה עבודה שהוא בשמחה ובטוב לבב הוא אומר זהו שירה, וכמו"כ ע"י תורה דמצינו "טוב לב" אצל תורה במדרש רות וייתב לבו בדברי תורה ועוד.

מ"ו אדר א'

יש שכתבו שהנוהגים במשתה ושמחה בפורים קטן אין נוהגים אלא ב"ד, אולם בט"ו אין נוהגים כן אפי' בני הכרכים המוקפים חומה.

משנ"ב סק"ד בשם הפמ"ג, וכן כתב הבאה"ט לדקדק מהרמ"א שכתב להרבות במשתה ושמחה ב"ד, ומשמע דלא בט"ו, ומשמע מוסתים הבאה"ט דהיו אף לבני הכרכים, אולם בא"ר כתב דאפשר דמה שסיים הרמ"א וטוב לב משתה תמיד מונתו לכלול אף ט"ו.

ויש אחרונים שכתבו שיש להרבות אף בט"ו.

כן משמע בלבוש שכתב ומוצוה להרבות "בהם" משתה ושמחה, וכן דייק הא"ר בדבריו, אולם אינו ברור בדבריו אי מונתו דוקא לבני הכרכים או אף לבני עיריות.

מרבית בשמחה

משנכנס אדר מרבית בשמחה. בפשטות ההלכה זו מאדר ב', ויש המוסיפין באדר א' וטוב לב משתה תמיד.

בשו"ת יעב"ץ (ח"ב סי' פ"ח) כתב דבפשטות שייך רק באדר ב', וכן בשו"ת תשובה מאהבה (ח"ב סי' ש"א) וכן בשו"ת שבה"ל (ח"י סי' ק"ה) כתב דבפשטות ההלכה חיובו באדר ב', דהא ברש"י (תענית כ"ט) כתב משנכנס אדר, דימי ניסים היו לישראל פורים ופסח, וזהו באדר ב' דמקרא מגילה הוא באדר ב', וזהו 'החודש' אשר נהפך מינון לשמחה, דהרי נפק ברמ"א סי' תרפ"ה סעי' ז' דכל החודש כשר למגילה, ובשבה"ל מוסיף להביא דגם בשפת אמת (שם) כתב דהשמחה באדר בא מחמת דבאחד באדר משמיעים על השקלים והתחדשות הקרבנות, וזהו ודאי לא היה אלא באדר שני, אלא דיש מוסיפין אף באדר א', ובספר טיב לבב מרבינו הק' ז"ל (פר' משפטים) כתב בפשיטות דהשמחה נוהג אף באדר א' כיון דאמרו חז"ל אין בין אדר וכו' אלא מקרא וכו'.

נפילת אפים, הספד, תענית

בפורים קטן בשני הימים (י"ד וט"ו) אין נופלים על פניהם [תתנו], ואין אומרים מזמור למנצח, ואין אומרים אא"א, ואסורים בהספד ותענית.

דבגמ' מגילה שם, מבואר דבהספד ותענית אדר ראשון ואדר שני שווין, ובשניהם אסור הספד ותענית, ונחלקו הראשונים בזה - דדעת הרא"ש שלא אסור הספד ותענית רק באופן שעברו את השנה רק לאחר קריאת המגילה באדר ראשון, אבל אם עברו את השנה לפני קריאת המגילה אז לא שייך כלל שום דין באדר ראשון, ולפי זה דבזמננו שהשנה כבר מעוברת מתחילתה אין אסור הספד ותענית באדר א', אולם דעת הרמב"ם (מגילה פ"ה ה"ג) דבכל ענין אסור אף באדר ראשון, וכן פסקו המח' והרמ"א בסי' תרכ"ז.

תפלת אבל לפני העמוד - מנהג העולם דאבלים מתפללים לפני העמוד.

דבאחרונים מבואר דא"צ להתפלל, עי' ביאורו"ל סי' קל"ב דבימים שאין אומרים למנצח אין האבל מתפלל לפני העמוד, וכן בשו"ת מגידות (להפמ"ג) סי' פ"ג, אולם מנהג העולם דמתפללים.

משתה ושמחה

בשו"ע הובא מחלוקת בזה, דדעת המחבר דאין נוהג בהם משתה ושמחה, והרמ"א הביא דעת המחמירים שחייב

ובשנות מנח"י ח"י סי' נ"ח תמה על הוכחת הפמ"ג, וכתב דמה שמוכח בהג"ה סמ"ק שרק ב"ד יש להרבות, כוונתו לבני עיריות ולא לבני הכפרים וע"ש עוד מה שעמד בזה.

מתנות לאביונים

מתנות לאביונים ליכא חיוב בפורים קטן.

מתני' שם אין בין ראשון לשני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים.

משלוח מנות

בר"ן שם כתב דליכא חיוב משלוח מנות אלא באדר שני, דמשלוח מנות דומה למתנות לאביונים, וכמו דליכא חיוב במתנות לאביונים, כמו כן אין חיוב במשלוח מנות, וכן בהלכה לא הוזכר חיוב במשלוח מנות.

ובכתב סופר עה"ת בפרשתן (בד"ה הרמ"א) מחדש דמי שנהג במשתה ושמחה נוהג גם במשלוח מנות, ונעתק לשונו: אבל לולי הר"ן היה נראה לי לומר ע"פ שמשכירים דמשלוח מנות שייך לסעודה, כרעים האהובים בעת שמחתם וישיבים ואוכלים ומשלחים זה לזה מתוך הסעודה, כן הדבר הזה. ובאמת מובא בש"ע דמי שאינו סועד לעצמו אינו מחויב לשלוח מנות, היינו טעמא כי העיקר ניתקן ע"פ הטעם הנ"ל, ושייך למשתה ושמחה. ומעתה אתי שפיר דתוספות [מגילה ו' ע"ב ד"ה ורבין] (שלא דיברו כלום ממשלוח מנות) לא חקר רק על משתה ושמחה, וממילא הא דשילוח מנות בהא תליא, ואי חייב במשתה חייב לשלוח מנות כנ"ל. ולפ"ז מי שמחמיר להרבות בשמחה יתנהג ג"כ לשלוח מנות, ולא יאחז החבל בשני ראשין, להתענג נפשו ולא יתנהג אחרים, ומי שלבו רע להנות אחרים לא ירבה במשתה לעצמו ג"כ. והיינו דמסיים וטוב לב, שאין לבו רע להנות אחרים, משתה תמיד, מקבל עליו חומרת הפוסקים, וק"ל, עכ"ל.

על הנסים

אין אומרים בו על הנסים, כיון דאין קורין בו את המגילה, ואם אמרו אין מהזדיין אותו, כיון דמדינא היה ראוי לעשותו כאדר, לכן זה נחשב כמעין המאורע

משנ"ב סק"א בשם החמוד משה, והנה לכאז' כשנוכח לאחר שסיים שמו"ע שאמר על הנסים אם הזכיר ביום אחר א"צ

לחזור אף דלא שייך טעם הנ"ל, וכדביא המשנ"ב בסי' ק"ח סעי' י"ב את דעת הח"א דאם הזכיר הזכרה שלא בזמנה וכבר סיים הברכה וכ"ש אם השלים תפילתו אז א"צ לחזור ולהתפלל, דהזכרה אחרת אינה הפסק, ורק אם נזכר כשהוא עדיין באמצע הברכה או באמצע שים שלום [דג' אחרונות נחשבים כברכה אחת], אז אם אירע כן ביום אחר או צריך לחזור לתחילת הג' אחרונות, כדפסק במשנ"ב שם כדעת רוב האחרונים החולקים על המה' ודעתם דהזכרה אחרת הוי הפסק, ולשיטתם צ"ל דכאן אינו צריך לחזור לתחילת הברכה כיון דנחשב כמעין המאורע.

ביאור החת"ס

בשנה זו שנה מעוברת י"ד וט"ו אדר א' נקראים פורים קטן, ויש בהם מקצת דברים שנוהגים בהם ככפורים גדול, ומקצת דברים אין נוהגים בהם.

בשו"ת חת"ס (או"ח סי' ר"ח בד"ה ומ"ש דפורים) מבאר הטעם בזה, דבגמ' (מגילה ו' ע"ב) נחלקו האמוראים אימתי עושים פורים בשנה מעוברת, אי באדר ראשון משום אין מעבירין על המצות או באדר שני משום דצריך למיסמך גאולה (פורים) לגאולה (פסח), ונקמ"י דצריך למסמך גאולה לגאולה ולכן עושים פורים באדר ב', ומבאר החת"ס דבפורים יש שני דינים, (א) לעשות זכר לנס שזה האיסור הספד ותענית. (ב) לעשות זכר ע"י קריאת המגילה, והזכר לנס באיסור הספד ותענית חייב זה הוא מן התורה, דילפי' מק"ו דמה משיעבוד לגאולה צריך לעשות זכר לנס כ"ש ממות לחיים, ולכן צריך לעשות זכר לנס, וזה מקיימים ע"י איסור הספד ותענית, אולם קריאת המגילה ומתנות לאביונים חייב זה הוסיפו החכמים.

והנה הדין של זריזין מוקדימין למצוות ואין מעבירין על המצות הוא עדיף מאשר לעשות מצוה מן המובחר, כדמבאר בשו"ת רדב"ז וחסם צבי ועוד, וביזה מבאר דבאדר ראשון דיש בזה משום אין מעבירין על המצות וזה עדיף ממה שסמך גאולה לגאולה, לכן במצוה כזה שכבר מוטל עלינו מה"ת דהיינו איסור הספד ותענית צריך לקיים כבר באדר א', משא"כ מצוה דרבנן שאנו מקבלים עלינו ועדיין לא נתחייבו בה דהיינו מצות קריאת המגילה, לא שייך כל כך זריזין, ולכן טוב לקבוע אותם דינים לאדר שני בכדי שיהא מצוה מן המובחר להסמך גאולה לגאולה.

ונסיים בדברי הרה"ק רבי צדוק מלובלין זי"ע דמבואר דבפנימיות שוה פורים קטן לגדול, כמוש"כ בספרו ליקוטי מאמרים (עמ' קמג) וזה לשונו הקדוש: אין בין אדר ראשון לשני אלא וכו', דבאמת שניהם קודש לה, רק מקרא מגילה המורה התגלות הוא רק בשני, כי בראשון אין התגלות, אבל מקום גם הם יש להם חיבור לקדושה וכו'.

ובספרו פרי צדיק (י"ד אדר ראשון) ביאר ענין פורים קטן באופן אחר קצת וז"ל: לקיים כמעשה תיקנו רק ב"ד שבאדר השני, אבל בלב צריך אף באדר הראשון לייחד הלכות שיהיו כל ישראל כאיש אחד בלב אחד, ועל ידי וזכין להתגלות אור תורה, וזה נוהג בלב אף ב"ד שבאדר ראשון.

וזה הטעם דלא נזכר במשנה רק קריאת המגילה ומתנות לאביונים, ולא נזכר במשנה משלוח מנות שנוהג רק בשני, ולפי האמור מתנות לאביונים שהוא רק צדקה כמעשה זה הוא רק בשני, אבל משלוח מנות שעיקרו המכון להיות כאיש אחד בלב אחד, נוהג אף ב"ד שבאדר ראשון להיות כל ישראל חברים בלב אחד, ובוה שוין י"ד שבאדר ראשון ל"ד שבאדר השני, וזה שסיים רמ"א על זה וטוב לב משתה תמיד, עכ"ל.

וועד קרן הבנין

בית חינוך לבנות

שע"י מוסדות יטב לב ד'סאטמאר בני ברק
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

מינימם אד"ר מרבין בשימחה

באותות הוקרה וחביבה, נשגור בזה ברכה מרובה, אל מועלת כבוד ידידינו ומכובדינו האי גברא יקירא, רודף צדקה וחסד תדירא, ידיד נאמן ותומך נלהב לטובת מוסדותינו המעטיירה, טוב ומוטיב לכל מובקש ברוח נדיבה ובנהורא נפישא, ובמיוחד הוויל זהב מכיסו להרחבת גבולי הקדושה בתוככי מוסדותינו הקדושה, בבנין בית חינוך לבנות במידה גדושה, שמו הטוב משבחים ומהללים, לתורה ולתעודה מרבה פעלים, איש חמודות רב תבונים, מקבל את כל אדם בסבר פנים, ה"ה

הרבני הנגיד והנכבד, עושה ומעשה צדקה וחסד

מו"ה אליעזר דוד אינזליכט הי"ו

לרגל השמחה שבמעונו, רוממות קל בגרונו, באירוסי בנו

הבחור החשוב והנעלה, מופלג בכל מעלה, תורה ויר"ש אצלו כלולה

החתן כמר שמואל הי"ו

עב"ג הח' שתחי' למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

בת ידידינו הנכבד מוה"ר יוסף הערשקא הי"ו

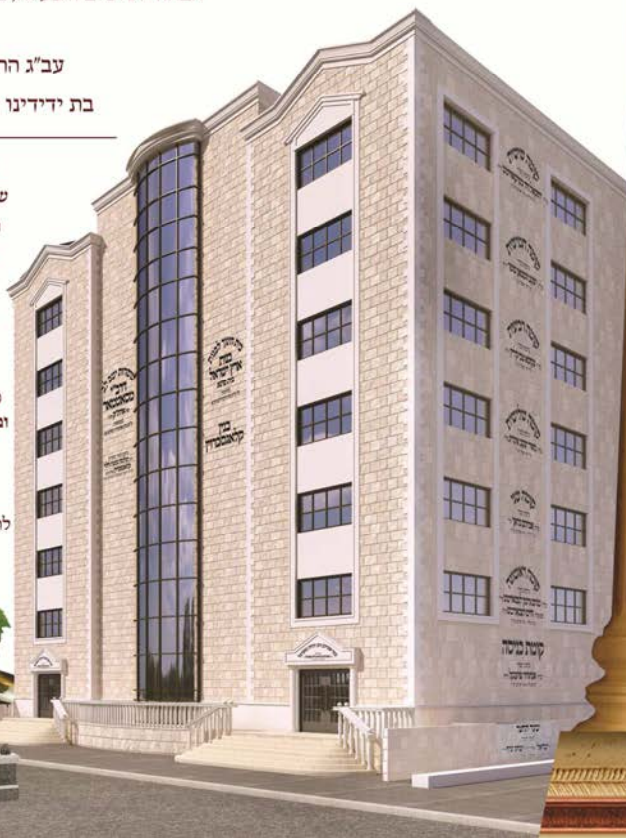
ושגורה בזה ברכותינו, ותערב לפני ה' עתירינו, שיוזכו לראות ולרוות מכל יו"ח רב תענוג ונחת, תורה וגדולה במקום אחת, ויהא רעוא מן קדם רבון עלם ועלמאי, שתשרה שכנה בכל מועשי ידיהם ברב סייעתא דשמיא, ויוכלו להמשיך בפעולותיהם הברוכים בהרחבת גבולי הקדושה, בבריות גופא ונהורא נפישא, וכט"ס

כ"ד ידידיו מוקיריו השמחים בשמחתו ומברכים ברגשי הודאה והערכה לעומתו

הנהלת המוסדות

וועד קרן הבנין

להקמת הבית הגדול לחינוך הבנות
פה בני ברק יצ"ו

שונה הלכות

הלכות דינים, פסקי הראשונים והאחרונים.
עם תוספת ביאורים ופירושים שונים

ע"נ ע"י הרב שמואל עקשטיין, ירושלים ת"ז

המשך דיני מוקצה

ושמא לא יהיה יום המעונן ולא יתייבש אסח דעתיה ממנו לגמרי אבל דבר שתלוי גמירתו בידי אדם וכגון שהניח תמרים במים בער"ש שאינם ראויים אז עד שייתן טעם במים לא אסח דעתיה ממנו כיון שהוא בידו לגומרו בשבת [משנ"ב]

אבל נר שהדליקו בו באותה שבת אע"פ שכבה אסור לטלטלו וכן השמן שנותר מהנר אין להשתמש בו ולטלטלו [ש"ע] דאע"פ שבזה יודע מתי הולך להיכבות [ובפרט בנרות שלנו של 4 או 6 שעות] לא הוי גומרו בידי אדם כה"ג דדוקא בתמרים וכד' שכבר יושב ומצפה כל שעה אפילו בבין השמשות מתי יוכל להשתמש בו כה"ג לא אסח דעתיה ממנו ומותר אבל בנרות שרוצה עכשיו בבין השמשות שרוצה בדחייתו שידליק לכבוד שבת לא נקרא גמרו בידי אדם והוי מוקצה לכל השבת כה"ג [אחרונים]

גרוגרות וצמוקים שהם מוקצים וכשהגיע זמן בין השמשות כבר נתייבשו והם ראויים לאכילה אע"פ שלא ידעו הבעלים באותה שעה שנתייבשו ואח"כ נודע להם שבבין השמשות כבר נתייבשו מותר [ש"ע] דכיון דהוא לא הסיח דעתו מהם אלא כדי שיתייבשו והרי כבר נתייבש מבעוד יום [משנ"ב] ואם הוי חזו לאכילה אז רק בשעת הדחק אז כן תלוי בדעתו אי אומניה שידע מזה שהם כבר ראויים ע"י הדחק והזמנים לאוכלם בשבת נפיק מתורת מוקצה ואי לא לא [ש"ע]

בין באיסור אכילה ובין באיסור טלטלו כל דבר שהיה ראוי בין השמשות אם אירע בו דבר שנתקלקל בו ביום וחזר ונתקן בו ביום חזר להתירו אבל דבר שהוקצה לבין השמשות איתקצאי לכל היום [ש"ע] והטעם דעיקר הכנה מבעוד יום בעי דכתיב "והיה ביום הששי והכינו אשר יביא" וזה הלא בתחילת היום הוקצה מלהשתמש בו משא"כ בהוקצה באמצע השבת דהיה חזו להשתמש בכניסת היום אין מוקצה לחצי שבת [משנ"ב]

שחשוב יותר מהמעות הוי בסיס לאיסור ולהיתר ומותר לטלטל השולחן וגם המגירה [אחרונים]

כל דבר שמוקצה מחמת חסרון כיס כגון סכין של שחיטה או מילה אפילו תחובים בנדן עם שאר סכינים אסור לטלטלו [רמ"א] אבל הנדן בעצמו מותר לטלטל דהוי בסיס לאיסור ולהיתר אבל אם הסכין הזה חשוב יותר המשאר סכינים של היתר אסור לטלטל הנדן כלל [מג"א] אבל אם אפשר צריך לנער הסכין האסור משם בכל אופן [ש"ע הרב] וי"א דכל דבר שתשמישו תדיר שיהיה ביחד כגון נדן [מחזיק] של מפתחות שיש בו מפתחות של איסור [כגון של אוטו או כרטיס מגנטי] אין צריך לנערם מהנדן ויכול להשתמש בו בשבת כמו שהוא אך יזהר שלא יגע במפתחות המוקצה בעצמו [בשם הגרש"ז] אויערבאך ויש מחמירין בזה דלכתחילה יורידם בערב שבת [ש"ת מנח"י]

אין שום אוכל תלוש הראוי לאכילה מוקצה בשבת ואפילו עומדים לסחורה וכן תמרים הלקוטים שכונסים אותם בסלים והם מתבשלים מאליהם מותר לאכול מהם קודם בישולם [ש"ע] והיינו דאע"ג דדחינהו בידיים ואסח דעתיה מלהשתמש בהם בשבת מכל מקום כיון דחזין במציאות ללקטן ולאוכלן לא הוי מוקצה כה"ג ואפילו אפשר לאכול רק ע"י הדחק [אחרונים] וי"א דמאכל שמקצה דעתו ממנו לגמרי ואינו רוצה לאוכלו כלל בשבת כגון מצות מצוה בשבת ערב פסח כה"ג יהיה מוקצה [פמ"ג] ויש מתירים בזה [אחרונים]

אבל גרוגרות וצמוקים שמניחין אותן [בחמה] לייבשן אסורות משום מוקצה [ש"ע] דכיון שיודע שיסריחו קודם שיתייבשו ולא יהיו ראויים בבין השמשות כלל הסיח דעתו מהם וכיון דאיכא תרת"י דחינהו בידיים וגם לא חזו להשתמש בהם הוי מוקצה כה"ג לכל השבת [אחרונים] ודווקא בגרוגרות שתלוי רק בידי שמים שיתייבשו והיו ראויין לאכילה

כיס התפור בבגד הואיל ועיקר הבגד עומד ללבוש בו אם הוציא המעות מותר ללבוש הבגד דהכיס בטל אצלו אבל אם שכח בו מעות מותר רק לטלטל הבגד אבל לא ללבושו דאז חיישין שמא ישכח ויצא בו לרשות הרבים [רמ"א] ואם כבר לבוש בבגד ומצא בכיסו מעות וחס עליהם לנערם פן יאבדו או יגנבו ויפסדו או מחמת שמתבייש לנערם שם מותר להמשיך ללכת עמם עד שמגיע למקום המשתמר שם ושם ינערם [רמ"א סימן רס"ו] ודווקא הבגד מותר לטלטל אבל הכיס נעשה מוקצה ואסור להכניס ידו לשם אפי' לצורך דבר המותר [משנ"ב]

ואפי' הניח המעות שם בכונה מותר לטלטל הבגד כה"ג דהכיס בטל לבגד ומכל מקום לכתחילה יראה לנער המעות דיש מחמירין בזה אפילו בשכח [משנ"ב] ודווקא כשכיס תפור רק פיו בבגד [כמו הביזע"ם טאש"ן שלנו] אז אמרינן דבטל לגבי הבגד ומותר לטלטל הבגד אפילו בהניח המעות בכיס בכונה אבל אם כל הכיס תפור על הבגד [כמו כיסי העמד"ר שלנו] כל הבגד נעשה בסיס אם המעות חשוב יותר מהבגד, וכן אם הכיס רק קשור להבגד אינו בטל לבגד ונעשה כל הבגד בסיס לו [מג"א]

וכן כשהניח מעות בכונה בתוך תיבה [מגירה] שבשולחן אם עשוי בענין שאי אפשר להוציאם לגמרי מהשולחן נתבטל התיבה [מגירה] לשולחן אבל אם יכולים להוציא התיבה [מגירה] מהשולחן הוי כל אחד כלי בפני"ע ואינו בטל לגבי השולחן וממילא אסור לטלטל כל השולחן [מג"א] ואם רק שכחם שם בערב שבת צריך לנער מלכתחילה המעות משם ואם אי אפשר מותר לטלטל השולחן כמו שהיא עם המעות [משנ"ב] וכל זה דווקא שיש שם הרבה מעות שהוא יותר חשוב מהשולחן אבל אין השולחן נתבטל בשביל איזה פרוטת [חיי"א] וכן אם היה על השולחן או במגירה בבין השמשות דבר היתר

ויזמרון לך שירין ורחשין בירושלים קרתא דשופריא

באותות כבוד והערכה, נשגר כוס של ברכה, לכבוד מע"כ ידידינו החשוב, אהוב וחביב, נחמד למטה ולמעלה, פאר המעלה, ראש וראשון לכל דבר קודש, לכל מוסדות כ"ק רבינו שליט"א תומך במדת הגודש, ובמיוחד לבו בוער למען מוסדותינו הק' פה עיר הקודש, משוכה ומפואר בעדתו, בפי כל תהילתו, עומד לנס עמו, מה טוב טעמו, מכבד את ה' בהונו, נודע בצדקת פזרונו, מפורסם במעשי הצדקה וחסד, ותיק וחסידי אשר עם קונו מתחסד, עוזר וסומך לכל אשר אליו פונה, בסבר פנים יפות לכ"א עונה, נודע ברוחו הנדיבה ובנפש מסורה, שמעו הטוב הולך בכל המדינות לתפארה, עוטה כשלמה אורה, לו יאה שבח ושירה, ה"ה

הרבני הנגיד המפואר כש"ת
מוה"ר **יואל עפשטיין** הי"ו
אבן יקרה בקרית מלך רב

לרגל השמחה שבביתו שורה, ברוב חדוה ואורה
אירוסי בנו ני"ו בסימן טוב ובמזל טוב ובשעטומ"צ

גו' ינתן משאלותינו, מעומק לבינו, שיזכה לברכות עד בלי די
ומשמי מעל יתברך בבני חיי ומזוני רוויחי אושר ועושר וכ"ט
סל מלא ברכות, מגנזי צחצחות, נחת דקדושה לשלם ולחיים ולטב
ד' שנים ורעננים, שנים נעימים, שכר פעליו ומעשיו לטובת הכלל
ויזכה לכל הברכות והישועות אשר בתורתנו הקדושה חזק וכוונת
תבנה ותכונן עיר קדישנו, בביאת גואלינו, ובבנין ציון **ירושלים**

הכו"ח בברכת ציון וירושלים

בשם הנהלת המוסדות בעיה"ק ירושלים תובכ"א

י"ל כ"י ג'צ"א יאקאן

על כס הרבנות

אחר פטירת חותנו נשאר סמוך על שלחן חמותו ובסוף ימיו סיפר דבשנה ראשונה לפטירת חמיו הי' לו אתו שיעור קבוע פעמיים בשבוע וסיפר כי התגלה אליו בבגדים לבנים, ואחר כמה שנים נתקבל האבנ"ז לרב בעיר פארצווי ולא ידע שם מנוח לנפשו כי רדפוהו

אנשי עירו והחסידים שהמשיכו לנסוע לקאצק אחד פטירת רבם לבנו מ"מ, והוא נסע אל החידושי הרי"ם, וכששמע החידושי הרי"ם שרודפים אותו ומקפחים אותו משכר רבנותו בגלל נאמנותו לגור שלח לו ט"ז רובל מידי שבוע בשבוע, בהשתדלות הגאון רבי יהושע מקוטנא שאמר עליו על האבנ"ז שגדול כמו בתורה כהרשב"א נתקבל לרב בעיר קראשניץ, ולימים קבל את הרבנות בעיר נאשעלסק,

ובכל מקום כהונתו מררוהו בעלי החיצים ורבות רעות שבעה נפש, ואמרו כי זה הי' באשר הי' לו נשמת הרבי ר' יונתן (היערות דבש) כעדות חותנו הה"ק מקאצק אשר גם לו הרבי ר' יונתן הי' הרבה רדיפות ומחלוקת, בשנת תרמ"ג נתקבל לרבה של עיר סאכאטשוב שם כיהן עד יום פטירתו.

רב ומנהיג

כנ"ז דאחר פטירת חותנו נסע אל החידושי הרי"ם מגור ולאחר פטירתו קיבל עליו לרב את הה"ק רבי העניך מאלכסנדר, ולאחר פטירתו בשנת ת"ר במוצש"ב פ' שלח נתן לו רבי אברהם דוד מליטומרסק מחשובי חסידי השרף מקאצק, קוויטל ומאז הי' לרבי ואדמו"ר של חסידים, לא הניח כל אחד להסתופף בצלו ואמר רק מי שראשו שקוע בתורה יכול לבוא אצלו, ולגירסא אחת גם חותנו הה"ק מקאצק ברכו שיהיה לו חסידים מועטים, והי' חסידיו אריות שבתורה גדולים ומפולגים בתורה, וגם לאחר היותו לאדמו"ר של חסידים המשיך את שיעוריו עם תלמידים והי' עונה לחסידיו על בקשתיהם ושאלותיהם בקיצור נמרץ, וכששאלוהו על זה אמר אמר כי זה לטובתם כי כל רגע אשר מבטל בתורה פוגע בנפשותם.

בפי ישרים

גדלותו בתורה מוחו הנפלא רוב שקדנותו הי' לשבח ולתהלה בפי גדולי דורו, הגאון רבי יוסף ענגל מקראקא (בעל אתון דאורייתא) שהי' מחסידיו אמר על דברי תורתו שאמר בעריכת שולחן שהם מפלאים במאוד, כי הוא מלביש סודות ורזין בדברים של תורת הנגלה משי"ס ופוסקים ובוה הוא מסתיר גדלותו, הה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע חלה ונסע אליו האבנ"ז לבקרו בבואר הצטער האדמו"ר מאלכסנדר באמרו שעל יד נגרם טלטול ספר תורה ממקום

י"א אדר

הגה"ק רבי אברהם מסאכטשוב
[בעל "אבני נזר"] זי"ע

אשרי יולדתו

נולד בשנת תקצ"ט בעיר בנדין לאביו הגאון רבי זאב נחום לימים רב בעיר ביאלא בעל ס' אגודת איזוב, הרה"ק מקאצק (שרבי זאב נחום הי' מחסידיו) סיפר שפעם בפורים הי' כל העולם לרבות הצדיקים והלומדים טרודים במצות היום ולא הי' אף אחד לומד תורה, חוץ מהרב מביאלא שישב והגה בתורה"ק ונעשה מזה רעש בשמים, ובזכות זה נולד לו בנו אברהם שהי' לימים שר התורה האבני נזר.

ניק וחכים

כבר בהיותו ילד קטן הצטיין הנער בכשרונותיו הברוכים ואביו הי' משתפ בלמדו את שיעוריו לפני תלמידיו, וסיפר האבני נזר בעצמו שבהיותו ילד אמר לו אביו שילמד דף גמ' לעצמו ופתח לפניו גמרא והתחיל הנער ללמוד, ונתקשה בלימוד, והי' הדבר לפלא בעיני אביו כי הילד כבר הבין סברות של הראשונים, ואמר לו אביו שיעיין בדברי התוספות שם וכן עשה הבן ומיד צהלו פניו והאירו עיניו כי הוא מבין השקלא וטריא של הגמרא, ושמח אביו כי אמר בזה דנתקשה בנו בלימודו הי' כי הי' קשה ל' קושית תוס', וסיפר מלמדו דכשהי' האבנ"ז בן עשר שנים כבר סיים כל הש"ס ועשה אז אביו סעודה גדולה לכבודו.

חתנא דבי נשיאה

שמו הטוב של העלם העילוי הלך לפניו וגדולי הדור נתנו עיניהם בו להכנס אותו בביתם, מסופר כי גם מרן הק' הדברי חיים גם נתן עיניו בו ואף עמד האבנ"ז אצלו על המבחן לבסוף זכה בו הה"ק השרף מקאצק שלקחו לחתן לבתו מרת שרה צינה, מסופר כי אחר חתונת האבנ"ז נכנסה הרבנית מקאצק אל בעלה ובירכה אותו שיוכו למצוא חתן כזה גם לבתם השני, ענה לה הה"ק מקאצק דאם נמצא עוד כמותו גם מהרי אררט הייתי מושך אותו בשערות ראשו ומביאו לכאן, אף שהי' אז ימי הסגירה של הה"ק מקאצק (כידוע שבעשרים שנים האחרונות הי' סגור מסוגר בחדרו ויוצא אל חסידיו רק פעמים בודדות), הי' חתנו האבנ"ז נכנס ויוצא אצלו וכל שעה הי' פתחו פתחו לפניו והי' אומר לפני חותנו את חידושי תורתו, וגם התפלל פעם בחדרו המיוחד.

למקום, והה"ק רבי יחיאל מאיר מגאסטנין שהי' קורא אותו האבנ"ז "דער תורה יוד", אמר עליו דרמ"ח אבריו ושס"ה גידיו כולם נילושים (אויסגעקענטשן) עם התורה הקדושה.

הפיל פור

גדול הי' כחו של האבנ"ז לשחרר צעירי ישראל מלשרת בצבא, וסיפר א' מחסידיו שהי' בחור בריא וחזק ללא מום שקרא לו להתייצב לצבא ובא והפציר ברבו האבנ"ז שיבטיח לו שישחררו אותו, פנה אליו רבו ברוגז במה הוא חושב שיוכל להושע אותו, ענה לו הבחור דאם יעלה בגורלו מספר גבוה בפור ישתחרר, שאל אותו האבנ"ז אם הוא מאמין דיש בכיסו מספרים גדולים, וענה הבחור כי אכן מאמין הוא, שבכיסו מצויים אותם המספרים שמשחררים משירות הצבא ואם ירצה האדמ"ר גם הוא ישתחרר, האבנ"ז לא השיב כלום, ולאחר ימים מספר נקרא לאולם המתייצבים לצבא, ועלה בידו מספר הגבוה ביותר (1936), ואכן שחררוהו אותו (זה הבחור הי' גר בסוף ימיו פה בבני ברק), וסיפרו חסידיו כי הרבה פעמים כשבשרוהו לו כי פטרוהו אותם מעבודת הצבא, הי' משיב להם בתמי' מה אתם חושבים האם לא הייתי שם עמכם.

משיח אלמים

פעם בא לפניו א' שלא מן חסידיו עם בנו שנחלה במחלת הטיפוס ל"ע ומאז נפסק ממנו כח הדיבור, והלך כבר לפני הרבה רופאים ולא העלו לבנו ארוכה, האבנ"ז קם מכסאו אחז ביד הנער והלך עמו בחדרו הלך וחזרו פעמים מספר באין ואומר ואין דברים, כשהוא מכסה את ראש הנער בקצה לבושו, עד שפנה אל הנער שיאמר לאביו מה הוא רוצה, ואז פתח הנער פיו ובקש מים, וצוה האבנ"ז להביא לפניו כוס מים וכאשר סיים לשתות החל הנער לדבר כאחד אדם ויהי למופת.

אחרית ימיו

בשנת עת"ר נחלתה אשתו הרבנית ונפטרה ואז נחלה ונפל למשכב, ואמר למקורביו כי בזמן שאשתו הרבנית היתה בחיים הי' חי מכות של קאצק אך עתה אין לו מהיכן לשאוב חיות, בליל שב"ק האחרון לחייו ביקש ספר מספרו מהר"ל ועיין בו והי' שרוי בשמחה יתירה, וביום ראשון לפנות בוקר התחיל להכן את עצמו לתפלה, בנו השם משמואל מיהר את אביו בהרגישו כי שעת הגסיסה מתקרבת ואמר לו אביו דלא יאחר, ולבש טלית ותפילין והתחיל להתפלל וכשעמד בשמ"ע בברכת תקע בשופר באמרו מקבץ נדחי עמי ישראל יצא נשמתו בטהרה ביום י"א אדר שנת עת"ר.

מורשתו הרוחנית

השאיר אודיו ברכה ספרו אגלי טל על חלק מליש מלאכות (ובסוף שו"ת אבני נזר יש מחידושויו על עוד כמה

מלאכות), וספרו שו"ת אבני נזר תשובותיו להלכה מה שהשיב לשואליו גדולי דורו אשר כולם הריצו לו שאלותיהם, עמד בקשרי מכתבים עם הגאונים רבי יהושע מקטנא, התורת חסד מלובלין, המהרש"ם מברעזאן והחלקת יואב, באחד מתשובותיו כתב בזה"ל: אך בדבר אחד אינני מרוצה שקרא מכתבי במהירות מאוד, והנני מחויב להודיעו לא כמתייחר חלילה, כי דברי צריך לדקדק בהם היטב, ואחד מן הגאונים במדינתנו כתב אלי כו', כי תמיד הוא מעיין בדברי כמו שהוא מעיין בדברי הראשונים כו' ואם היית מעיין בדברי מעט עין הי' מרויח טובה הרבה. (שו"ת אבנ"ז אבה"ע סי' קכ"ב).

י"א אדר

הגה"ק רבי חיים יוסף דוד אזולאי
[החיד"א זי"ע]

ואלה תולדות

נולד בחודש סיון תפ"ד בעיר הקדש ירושלים ת"י, ניצני קדושה החלו מתגלים בו בעודנו נער, כבר משהר טל ילדותו הי' עמל ושקד בתורה מבוקר ועד ערב, וכולם הכירו את עתידו כי לגדולות נועד, בספר "שער יוסף" שחיבר בשנתו השבע עשרה, מעיד אביו על כך בהסכמה "כבן שש כבן שבע, ותחל רוח ד' לפעמו, הכיר את בוראו... ויט שכמו לסבול בקי בהטייה יושב אוהלים", ועוד בטרם הגיע לגיל הבר-מצוה בהיותו בן שתים עשרה שנה בלבד כבר חיבר פירוש על ספר ה"אגור", וחידושי דינים על הלכות מליחה, כבן שבע עשרה שנה חיבר את חיבורו הגדול שער יוסף שיטה על מסכת הוריות, שם הראה את ידו הגדולה בפלפולא דאורייתא, ויש עליו עשרים ושבע הסכמות של חכמי דורו, בהיותו בן חמש עשרה שנה נשא את אשת נעוריו בתו של הגאון ר' נסים ברכה מחכמי ישיבת "נוה שלום", אחד מגדולי ירושלים בעת ההיא, ובזיו"ש נשא בתו של חבירו הנאמן רבי רפאל ברוך, מגדולי עיר ליזארנו שבאיטליא,

רבותיו

למד בבית המדרש "בית יעקב" שנוסד ע"י הגה"ק ר' חזקיה די סילוא בעל הפרי-חדש, שם כיהן כראש הישיבה הגאון ר' ישראל מזרחי וצ"ל שממנו שאב הרבה חכמה ואף מוכירו בספריו שחיבר, אולם עיקר תורתו קיבל מפי דודו, גיסו של אביו, החכם רבי יונה נבון וצ"ל, בעל מחבר ספר "נחפה בכסף", שגם הוא שימש באותה תקופה לאחד ממרביצי תורה בישיבת "בית יעקב", גם למד אצל הגאון ר' אלעזר נחום בעל חזון נחום, אשר גם עליו מוכירו בספריו כרבו, ואז נתחבר עם הגאון רבי יום טוב אלגאזי וצ"ל המהר"ט אלגאזי, וכאשר עלה לארה"ק האור החיים הקדוש,

מצא חן בעיני הקיסרית שבקשה ממנו לברך את בנה והרשה לו להיכנס בבית עקד הספרים שברשותה ולהעתיק משם כחפצו, והיו שם למעלה מחמשת אלפים כתבי יד מחכמי ישראל, וכך שמבקורים אלו היו לו עזר רב בסידור ספריו ויצירתו הרוחנית,

ספרא רבא דישׂראל

גולת הכותרת מחייו הענפיים היא מורשתו הרוחנית שהשאיר לדורות, למעלה משמונים ספרים אשר כתב בכל עת ובכל זמן משנתו השנים עשרה עד לשנותיו האחרונות, בכל מקצועות התורה, על התורה בפרד"ס פשטים רמזים ודרושים נעימים, על הש"ס צולל בעומק סוגיית הש"ס בחריפות ועמקות נפלאה ומסיק מהם הלכה, בתחום הלכה ושו"ת כתב הרבה ספרים, שדן בהם בבעיות הלכות שונות ופוסק לבסוף הלכה למעשה, המפורסם מבין ספרי הלכה הוא הספר הנודע "ברכי יוסף" על שלחן ערוך, גם בשטח המוסר חיבר ספרים שם מרבה בדברי תוכחה ומקרב לב העם אל ה', וראוי להדגיש את הספר "יוסף לחק" שחיבר כתוס' לספר "חק לישׂראל" סדר יומי של מוסר והלכה פסוקה בדרך קל ומהירה, גם חיבר הרבה תפילות כידוע שהי' ע"פ סוד, שהרבה מהם נתקבלו בתפוצות ישראל, כמו"כ חיבר סדר הדורות וספרי יוחסין, ידיעות ענפיות בסדר הדורות והיסטוריה וקבלה הישראלית, ההערצה המופלגת לתורתו פרצה בכל גבול, ללא הבדל בין קהילות ספרדים ואשכנזים, וגם במחנה החסידות נתקבלו באהדה רבה, ראה מה שכתוב בספר "אוהל אלימלך" מהרה"ק ר' אלימלך מליזענסק ז"ע, וז"ל שם באיטליא יש צדיק אחד גדול, אשר ע"י חיבורו הטחורים מבטל כל ספרי המינות, ומי יתן והי' לבבם של ישראל לשקד על דלתי ספרי החיד"א לא יזיז אותם כלום מאמונתם, הרה"ק בעל בני יששכר ז"ע לא זו מעל שלחט ספרי החיד"א ומביאם בספריו מאות פעמים ובונה דבריו עליהם הרבה פעמים, ולעומתו גם החיד"א מביא הרבה פעמים את הבעש"ט הק' ותלמידיו הרבה פעמים.

נפלאות החיד"א

גדולותו וקדושתו המופלגת התגלה גם בעקבות האותות והמופתים שעשה, שהרבה אנשים נושעו על ידו, ברם הוא לא תלו כלום בזכותו אלא תלה את הכל בזכות אבותיו, לעת זקנתו אירע מעשה נורא, שבא אליו איש אחד בקבולנא על אשתו שנסתרה עם אחר, ואמר החיד"א דלפי דעתו מוכרח הוא לגרשה בעל כרחו, ואמרו לא הבית דין צדק איך יתכן לשפוט בלי עדים והתראה, וערערו אחר הפסק דין, אמנם מתחילה הי' החיד"א מפיס את האשה בדברים רכים שתקבל הגט מבעלה ברצון טוב, אבל היא היתה מדברת נגדו בדברים קשים, אמר לה בקשה ממך אחת אשאל מאתך שתאזין אונך רק פרשה אחת שבתורה אשר אנכי קורא לפניך אז תנקי, ואמרה הן, ותהי עליו רוח

התקשר אליו בכל נימי נפשו, והחשיבו לרבו מובהק, וככה התעלה מאד בתורת הנגלה שרכש וספג מלא חפניים, אולם לא שבעה נפשו רק בזה, אלא הוא נמשך אחר תורת הנסתר גם, ונכנס ביחד עם עמיתו המהרי"ט אלגאזי ליישיבת "בית אל" שעמד אז בראשותו של המקובל ר' שלום מזרחי שרעבי וצ"ל, הנודע ומפורסם בשם הרש"ש, והתעלה בא עד שהצליח להימנות בין טובי ובחירי תלמידיה, ונמנה ביחד עם עמיתו המהרי"ט בין שנים עשר בני-עליה מתוך תלמידי בית מדרש בית אל, שהתלכדו ויסדו אגודה מיוחדת בשם "אהבת שלום" אשר בראשותה עמד רבם הרש"ש בעצמו,

ושנא את הרבנות

במשך ימי חייו פנו אליו קהלות רבות בבקשה שיאיל לקבל את משרת הרבנות בקהילתם ולכהן פאר בעירם, אך הוא לא ראה עצמו ראוי וזכאי לכך וסירב ומיאן לקבל הצעתם, בשנת תק"כ נתבקש לעלות לאמסטרדם ולכהן לרב הראשי לקהילות הספרדים, ולא ניאות לבקשתם, גם לבקשת קהילת צפת בשנת תקמ"ב סירב, וגם כאשר הציעו לו את כהונת ה"ראשון לציון" בירושלים במקום ידד נעוריו המהרי"ט אלגאזי שנפטר בשנת תקס"ב, נהג כמנהגו והשיב בשלילה על ההצעה, אכן במצרים כששהא שם ע"י אונס, שלא הי' יכול לחזור לארץ ישראל, הי' רב בעל כרחו, חמש שנים הי' שם במצרים אולם ימי שבתו שם לא היו לו לנחת ולעונג כי תמיד התגעגע והכסיף לשוב לאה"ק, – אבל מהרבצת תורה לא מנע עצמו, והרביץ תורה לתלמידים ביישיבת "יפאר עניים" בירושלים, שביניהם היו כאלה שברבות הימים היו לגדולי ישראל, בנוסף לזה הצטרף לחברי בית הדין של רבי יהודה נבון, וכן שימש גם כדין בבית דינו של רפאל מיוחס בכ"ר שמואל בעל מחבר "פרי האדמה" ועוד,

התייר הגדול

ג"פ הלך בשליחות ארץ ישראל, פ"א בשנת תקט"ו, בפעם הב' בשנת תק"ל, בפ"ג בשנת תקמ"א, ונסע ממדינה למדינה ומעיר לעיר ועבר כמעט בכל העולם וקיבץ לאחיו האומללים בא"י, ובכל מקום בואו כבודו מאד מאד וקיבץ חזן רב לאחיו, כל גדולי חוץ לארץ השכימו לפתחו, ובכל מקום שמצא אוצר ספרים למד ודרש וחקר בכתבי יד הישנים מגדולי ישראל, ורשם והעתיק לעצמו הרבה דברים נחוצים, וגם הביא לבית הדפוס כמה מהם בשלימות, גם מצא והוציא כמה מסכתות קטנות כמו מסכת גרים, וכותים, ועבדים, וכמה פרושים מדברי הראשונים שנשתכחו ונאבדו, ובספח מעגל טוב מספר הרבה מנסיעתו, ושם נראה גודל קדושתו וחסידותו ופרישותו, לצורך החיפוש אחרי כת"י עזר לו הרבה אישיותי הרמה וחשיבותו הנשגבה, ונפתחו לו שערי אוצרי ספרים גדולים, גם מצא חן בעיני המלך והשרים, שאהבו להשתעשע עמו, ולשמע ממנו דברי חכמה, כשהי' בפאריז

בספר חסידים הראשונים יוספר שעד כשהי' בן י"ח שנה לא הי' יודע שום דבר, אדרבה אלא הי' עושה מעשה נערות ושבבות, עד שפ"א הגיד אביו ר' שמואל שיעור לפני התלמידים, ובאמצע השיעור זרק ר' יהודה חצים לתוך ביהמ"ד, והתלמידים כעסו מאד, ואמרו לר"ב ר' שמואל: אתה ואבותיך ואבות אבותיך, כולכם הייתם גדולים בתורה ואיך תגדל בנך להיות פרא אדם, ולא תשגיח אליו שלא תופסק שלשלת הזהב, אז קרא ר' שמואל לבנו ושאלו יהודה בני האם תרצה ללמוד, כשהשיב בחיוב, אמר לו בא ואנסה אותך אם תצליח בלימודך אם לא, והושיבו אצלו בביהמ"ד, וגם אחיו ר' אברהם הי' יושב אצלו אז, והזכיר ר' שמואל שם אחד, ונתמלא בית המדרש כולו אורה, ר' אברהם אחיו נתן עיניו למטה בקרקע, ואילו ר' יהודה לא קם ולא זע, כשראה ר' שמואל שבנו הקטן לא נדעזע, הזכיר עוד שם אחד, ולא הי' עוד כח בר' אברהם לראות האורה, והתכסה בבגדו של אביו, ואילו ר' יהודה נתן עיניו בקרקע, אז אמר ר' שמואל: אברהם בני, השעה מוצלח לאחייך יהודה, דע, שאתה תהי' ראש ישיבה כל ימך, אבל אחיך יהודה יהי' יודע מה למעלה ומה למטה, ואין נעלם ממנו, ויהי' בעל שם מעשי.

איש חסיד הי'

מאותו יום והלאה, התקרב לאביו ולמד ושימש לאביו שאף מסר לו את הכתבי הקדוש שהיו בידו ירושה מאבות אבותיו דור אחר דור, ור"י שקד עליהם והזהיר את בני ביתו לנהוג קדושה בהם, עד שנעשה אדם גדול בתורה ובמעשים טובים, והי' נוהג מנהגי פרישות וטהרה, והתנהג בצומות ובסיגופים, וצם אפי' בשבתות, כפי שמובא בשר"ע או"ח (סי' רפח ס"ג) בדיניו של אדם המתענה בכל יום, ואכילה בשבת צער הוא לו מפני שינוי ווסת, יש אומרים שראו כמה חסידים ואנשי מעשה שהתענו בשבת מטעם זה, וכן אמרו שכן הי' עושה ה"ר יהודה החסיד, עכ"ל, גם ביום הכיפורים הי' צם ב' ימים, כעדות של תלמידו המובהק בעל "אור זרוע" (בהלכות יוהכ"פ סו"ס רפ"א) שכותב... על אותם בני אדם שנוהגים לעשות שני יום הכיפורים, אם לא שראיתי מורי ה"ר יהודה חסיד ומורי ה"ר אבי העזרי שהי' עושים שני יוהכ"פ, הייתי אומר לא טוב עושים שאין לעשות כך מפני הסכנה, עכ"ל, וכך עלה ונתעלה ונתפרסם לאיש קדוש ונורא עד שאמרו עליו חכמי דורו "שאלו הי' בימי האמוראים הי' אמורא, בימי התנאים הי' תנא, ובימי הנביאים הי' נביא", וזכה כמה וכמה פעמים לגילוי אליהו זכ"ל, והפיץ ממענותיו חוצה, להרביץ תורה לעדרים והעמיד תלמידים גדולים מופלגים ובעניהם רבינו יצחק מוינא בעל "אור זרוע", רבינו אלעזר מגרמייזא בעל "הרוקח", רבינו משה מקוצי בעל "סמ"ג", ועוד ועוד וצ"ל.

בסדר הדורות (ד"א תתקמ"ב) מובא עובדא נפלאה מריה"ח וז"ל: וקבלתי מחכמי הדור כי בלכת רבי יהודה החסיד לבית הכנסת עבר קרן מאחורי בית הכנסת והי' לחצו מאד ונעשה לו נס ויפתח הקיר את פיו ויקבלו בתוכו

ה', ויקח ספר תור בידו וקרא באזניה פרשת סוטה בטעמים ובנגינות, והי' כהפנטה ללכת ויקרא בקול רם, ואת כי תשטית וגו', וכאשר דרכה רגלה על המעלה ראשונה לא הספיקה לרדת משם עד שפניה היו מוריקות ועיניה בולטות וככל הכתוב שם, ולקול צעקתה באו הרבה אנשים וראו בעיניהם את המחזה הנורא, ויקראו איש אל רעהו הוציאו ארורה הזאת מבית רבינו הטהור, ואז ראו וידעו כי הוראתו בקדושה היתה, וכי איש אלוקים קדוש הוא, – כשהי' בפאריז בא אליו איש ואשתו שנחמצה והי' מתפחד עליה שתמיד דתה ל"ע, וכתב לה על נייר פסוק שמע ישראל בקדושה וטהרה, וצוה עליה שתבלע אותה, ודיבר עמה דברי כבושין, ונהפכה לטוב, כי מאז והלאה הטיבה דרכה עד שהיתה צנועה וצדיקת אשה יראת ה' להתהלל, – גם לאחר פטירתו ספרו אודותיו עובדות המעירות על גדלותו, לידי רבי ישעיה בנו, נפל בירושה מגילת אסתר כתובה, מכתב ידו של החכם רבי ישעיה אזולאי זי"ע וקיטו של החיד"א, פ"א לאחר תפלת ערבית בליל פורים נגנבה המגילה מידו הדבר הכאיב לו מאד, ובכה והצטער מאד על כך, והי' בשכבו על משכבו ויחלום חלום, והנה לידו עומד אביו ונותן מגילה לידו, כאשר נייער משנתו, שמח שמחה גדולה בהבינו שעתידי הוא לקבל בחזרה את המגילה, וכך הוה, למחרת ניגש אליו אחד מידידיו ובידו המגילה, וסיפר כי אמש אחר חצות הלילה בא גוי אחד לביתו ומסר לו את המגילה כדי להחזירה לבעליה כי מעת שגנב עברו עליו יסורים ממרקים וכל הלילה הי' שרוי בצרה, נסתלק ביום י"א אדר תקס"ו כבן פ"ב שנים.

י"ג אדר

הגה"ק רבינו יהודה החסיד זי"ע
בעל מחבר "ספר חסידים"

ואלה תולדות

נולד בווארמייז לאביו שהי' נצר מגזע אראלים ותרשישים (עיין בשר"ת מהרש"ל סי' כ"ט את יחסו הגדול) הי' רבינו שמואל החסיד שהי' קדוש מאד עד שכינוהו חכמי הדור "החסיד הקדוש והנביא", י"א שהוא גם המחבר של "שיר היחוד", בשנת ד' אלפים תתקנ", בדור דעה דורם של בעלי תוספות, עיקר תורתו קיבל מאביו רבינו שמואל שהוא הי' רבו המובהק, גם קיבל תורה מפי ר"י הזקן מבעלי התוספות, וגם הוא ר"י עצמו הי' נימנה בין בעלי התוס' עיין תוס' כתובות דף ית: ד"ה ובבבלי וכו', ועיין עוד בתוס' ב"מ דף ה: ד"ה דחשיד וכו', עיין בשם הגדולים להחיד"א (מערכת י' אות כ"ט) שמבאר באריכות אם ר' יהודה החסיד הוא ר' יהודה מפאריז'ש הנו'.

אחיו הקטן יגדל

וניצול ועדיין נראה רושם ההוא, וממשיך הסדר הדורות לספר אודות הביהכ"נ שהוא שיסד ריה"ת, וז"ל: ויש קבלה אצלם שבבהכ"נ הוא שם המפורש בכותל ואין רשאים להסיר העכביש שיש שם שמא לרוב זקנתו לא ימחק השם, עכ"ל, ועיין בשו"ת מהר"מ מינץ הלוי (סי' ע"ו) שכותב: על לא טובה השמועה זאת רבתה בכיה כאשר שמענו זאת לחלל בית תפארתנו, קדש הקדשים, שחוסד בקדושה וטהרה ע"י הרב הגדול החסיד ר' יהודה עם שאר צדיקי עולם נ"ע, ובה שם המפורש מונחת עם שאר מעלות הקודש... עכ"ל.

ובא השמש

בשנת תקע"ז חלה את חליו אשר מת בו, לפני פטירתו באו טובי העיר לבקרו, ויצו לכבד את החדר ולפני מטתו, ושאל את היושבים לפניו אם רואים דבר מה, ויענו ויאמרו כי רואים באבק שלפני מטתו כתוב "חסיד", והי לפלא, ביום ט' אדר בשב"ק כבדה עליו מחלתו, וסבבו התלמידים את מטתו, והחלו לדבר עמו בדברי תורה, ושאלו לו שאלות שונות, והוא כבובד חליו התאמץ להשיבם על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, באותו שבוע ביום ד' י"ג אדר יצאה נשמתו הטהורה בקדושה ובטהרה, יוספר שבאותו העיר רעגנשבורג ה"י המנהג שבכל פעם שהי מולידים מת למקום מנוחתו, הי מוכרחים לעבור לפני שער העיר, ותלו הנכרים פעמון על השער, וכשעברו עם המת הי מצלצל הפעמון כמנהג העכו"ם, הר"י שסלדה נפשו ממנהג עכו"ם זה, כאשר חלה אמר אם אני בן עולם הבא יפול שער זה אחר מותי, וכך הוה כאשר עברו עם מטתו את השער והשוער מיהר לעשות כהרגלו, נפל השער עם הפעמון ונהרג השוער, ואמרו הגוים עתה ידענו כי קדוש הי בחייו ובמותו. – השאיר אחריו חיבורים רבים בכל מקצועות התורה, כפי שנראה מדברי רבותינו הקדמונים המביאים רבות מדברי תורתו, אולם, לדאבונו נאבדו במרוצת הדורות ולא זכינו לאורם, מלבד ספרו הנודע "ספר חסידים" שהתקבל בכל תפוצות ישראל, ואף כמה פירושים והגהות נתחברו עליו.

הצוואה

אחר מחיבוריו הרבים הי ספר בשם "ספר הכבוד", אשר גם ספר זה כמו שאר ספריו נאבדו, אלא נשאר כי אם חלק הנודע לנו בשם "צוואת רבי יהודה החסיד", ואבדן זו של ספר "הכבוד" שבו בירר ר"י את טעמיו ונימוקיו על דברי הצוואה, כמו שכתב מרן המהר"ל שהקשה קשיא עצומה על הצוואה, וישב אותה, אבל אחרי כן ראה בספר הכבוד שחיבור ריה"ת וכתב שם בעצמו תירוץ על קשיא זו, היא הסיבה שרבים מן גדולי האחרונים שנתקשו בהבנת דבריו במצאם סתירה לאחדות מהנה מדברי חכמי התלמוד, והתחילו לערער על דברי הצוואה בכלל, כמו שנשאל הגאון רבי משה פרוניצלי (בתשובותיו סי' ט), וז"ל

וירנו המורה אם ראוי לעשות מעשה נגד חכמינו ז"ל בשביל צוואת ריה"ת ז"ל, כי יש ויש בהם דברים נגד דבריהם ז"ל, והוא משיב: אנכי לשם אלקים אמת ותורתו שבכתב ועל פה אמת, לא ידעתי אכנה, כי הצוואות ההן לא אמרן יהושע מפומיה ואין להאמין בהם, כ"ש לעשות מעשה על פיהן נגד קבלתן ז"ל, והעוברים עליה בשביל, קרא אני עליהם העוברים ארוחות יושר וגו' (משלי ב) ... גם לא מן השם שכלן יצאו מפי החסיד, אלא מפי אחרים ויחסום אליו או נמצאו בעזבונו ויחסימו לו ולא ממנו... עכ"ל, כדברים אלו כתב החת"ס (בתשובותיו י"ד סי' קלח) ... טוב יותר שלא לחוש לדברים האלו וכיצא בהם כלל, דברים שלא הזכירו בש"ס ופוסקים, ולא ר"י החסיד חתום עליהם... עכ"ל, ויש אשר כתבו שרבי יהודה החסיד לא כתבו רק לזרעו, עיין בשו"ת נודע ביהודה (מהדו"ת אהע"ז סי' עט) ... וכיצא בזה אנו מוצאים לרובנו יודא החסיד בצוואה שלו, דברים שכמעט אסור לנו לשומעם, כי הוא אומר שלא ישא בת אחרת ובגמרא אמרו שהיא מצוה וכו'... וכי"ב בצוואה, ואם הי החסיד מצווה צוואה זו לכל ישראל, הרי סותר לדברי התלמוד והי אסור לנו לקבל דבריו כלל, אבל האמת יורה דרכו, כי החסיד לזרעו אחריו צוה לדורי דורות, כי ראה ברוח הקדוש שזרעו לא יצליח בזווגים כאלה, ובוזה אינו סותר דברי התלמוד והוא על הכלל, ודברי החסיד על הפרט... עכ"ל,

לעומת זאת אבל קיימין עדותן של גדולי תלמידי רבינו יהודה החסיד ה"ה "רבינו יורחם" בתולדות אדם וחווה נתיב כח, ובתשובות מהר"ל סי' קיא, "הרוקח" סי' שטו, ועוד, ולענין הסתירות כבר הביאנו לעיל מדברי המהר"ל שתשובות להקשיות הלא מתורץ ב"ספר הכבוד" שנאבד, גם אנו מוצאים בדברי הרבה פוסקים כבעל "תרומת הדשן" שבכל תשובותיו הקפיד מאד על הצוואה, עיין בפסקיו סי' קלא, אספר חסידים סמכין, וידעתי שהשר (רבו, שר שלום מנישטאט) נהג מאד אחר אותו ספר, עיין בשו"ת דברי חיים (אהע"ז סי' ח) וז"ל מכתבו הגיענו, ונה לפלפל בזה (בדברי צוואת ריה"ת) אך למותר כי איך נפלפל בדבר שאין לנו שום ידיעה, והוא מדברים הנסתרים... וכי נשכיל בדבר שאין מביא לשכלינו להשיג, אולם גם לסכל ח"ו דעת רבינו אדון החסידים ג"כ ח"י, כי ידוע ריה"ת הי רבו של הסמ"ג ואור זרוע, אשר כל תורתנו ומנהגינו בארץ אשכנז וצרפת נמשכים אחריהם, ולכן בוודאי יפה שיחתן מתורתן של בני האחרונים... ובודאי אין בחכמי האחרונים לדחות דברי הקדמונים, אם לא נמצא בדורות הקדמונים חולקים עליו כי אנו כאין נגד חכמתם וחסידותם ויראתם, ועלינו לקבל דבריהם באהבה הגם שהוא נגד התלמוד, אך מחמת שבדבר זה ספק אם לזרעו כוון או לא, נאמר בכה"ג אם הלכה הרופפת בידך צא וראה האידן עולם נוהג... עכ"ל,

בשו"ת "השיב משה" למרן בעל ישמח משה זי"ע (אהע"ז סי' סט) מצדד שאם יש קצת שינוי ממה שכתוב

תורה, והוא הי' אחד מהם. ומסופר עובדא נפלאה שבערב סוכות שנת ת"ר שנת האחרונה של רבו עלי אדמות, שהוא כבר הי' רב בראגינדארף, שלח לו החת"ס שהיות שלפני כמה שנים א"ל החת"ס חידוש בסוף מסכת סוטה, וכמעט שנשכח ממנו חידושו ומבקש שיזכירו, ומשום איזה סיבה לא הגיע המכתב לידו רק עד כ"ה תשרי יום פטירתו של רבו, והוא לא ידע שרבו נחלה בהושענא רבה, שהסתירו ממנו, וכשהגיע מכתבו לידו הי' מתפלא למה צריך רבו עכשיו לידע החידוש, אבל עכ"ז הכין עצמו לנסוע, כשראו שנוסע גילו לו מצבו של רבו, אז הבין למה צריך רבו חידושו, ואין לדרכו בעוד נשמתו בו להגיע לרבו, כשהגיע כבר הי' אנשים רבים סביבות הבית של החת"ס, ובקושי פלס עצמו דרך להגיע לרבו, כשרבו ראהו נתן לו שלו, ותיכף התחיל להגיד החידוש לפני רבו, ותיכף בגמרו החידוש אמר לו החת"ס ר' מנחם כ"ץ גסיסה והראה לו באצבעו שיצא (דהא הי' כהן) וכשהגיע לחצר הבית כבר שמע שמע ישראל, ואמר ר' מנחם, אצלי ברור שרבי זצ"ל המתין ביציאת נשמתו עד שהייתי למטה ברחוב.

על כס הרבנות

כל זמן שרבו הי' חי לא רצה לעזוב את פרעשבורג אפי' שבאו ורצו ליתן לו כסא רבנות של כמה מקומות לא רצה, רק בהעיריה קטנה ראגינדארף הסמוכה לפרעשבורג, שאפי' אנשים דשם הי' פשוטים מאוד, ולא הי' ראויים לרב חשוב כזה, אע"פ כן כיון שרצה להיות סמוך לרבו קיבל הרבנות, וכשהי' לו שאלה לשאול מרבו לא רצה לצערו ולכתוב לו ידיע שאין לרבו פנאי לכתוב, אלא כיתר רגליו לשאול את רבו פה אל פה, ותיכף אחר הסתלקותו של רבו הקשה עליו לישיאר במקומו, וכשבאו והציעו לפניו כסא הרבנות של קיק צעהלים. כשבא לצעהלים העמיד ישיבה גדולה, והתנה עם אנשי העיר כמה תלמידים שיקבלו על עצמם לכלכל, ובא הרבה תלמידים ללמוד בישיבתו, ובמשך הזמן התחרטו ראשי הקהילה על תנאי ואמרו שהתלמידים יותר מכדי יכולתם, ורצו לפחות את מספר התלמידים, אולם אחד מחשובי הקהילה טען נגדם, דהיות דהתנאי הי' כמו נדר ואי אפשר לבטלם, והסדר הי' בתחילת ביאתו לצעהלים שהתפלל ביה"כ רק תפילת נעילה ושאר התפילות התפללו שאר בעלי תפילות, ובין משתתפי האסיפה הי' אחד שהי' לו החזקה להתפלל תפילת כל נדרי, אמר להם שהיות והוא מתפלל כל נדרי יכוין גם להתיר הנדר הזה, כאשר הגיע ליל יום הכיפורים, והחזק רצה להתחיל תפילת כל נדרי נשתתק קולו ולא הי' יכול להוציא הגה מפיו, ונאלצו לבקש את הרב שירד לפני העמוד, ומאז הי' מתפלל כל שנה, גם הקפיד על התלמידים בכל הצטרבותם, ושלא יאחרו פת שחרית כל בוקר, לעת זקנותו כאשר עיקר הנהגת הישיבה הי' בידי חתנו ר' דוד פרידמאן זצ"ל, קרה פעם אחת כאשר ר' דוד בחן את התלמידים בבקר אחרי תפלת שחרית בסוגיא

בדברי הצוואה יש להקל, ועיין גם בשו"ת "אבני צדק" למרן בעל הישיב לב זי"ע (אהע"ז סי' י) שהולך גם בדרך זה להקל אם יש איזה שינוי מדברי הצוואה, ומוסיף שם (ועיין גם ביו"ד סי' מו וקמב) שאם יש שלשה רבנים שמסכימים להקל אין שום חשש, (עיין בשו"ת מקדשי השם (ח"ב סי' נה בדבר צבי אות ב') שהעיר דבאבני צדק סי' קמ"ב כתב דצריכים שלשה גדולי הדור ואילו באה"א סי' י ויא כתב שלשה רבנים סתם דמשמע דא"צ להיות גדולי הדור), גם רביה"ק זי"ע בתשובותיו (סי' קי"ד קט"ז קט"ז) מצדד להקל במקום צורך גדול בהסכמת שלשה רבנים.

ט"ז אדר

הגה"ק רבי מנחם כ"ץ זי"ע
אב"ד פרוסטיין

זרח השמש

נולד לאביו ר' אליעזר בשנת תקנ"ח בעיר פרוסניץ, ושם הי' גר דודו אחי אביו הגאון החריף ר' משה כ"ץ, שהי' ראש מתיבתא, והוא הי' מפורסם לגאון גדול ובישיבתו בא והתכנסו תלמידים רבים ובסביבותו נתגדל מעורו לתורה ולעבודה, וכשהגיע לימי הבחירות נסע לפרעשבורג להישיבה הגדולה של מרן החתם סופר זי"ע, ותיכף עם ביאתו כבר הי' נחשב לתלמידיו המובהרים.

ישא אשה וילמוד תורה – בצל רבו

ונתקשר מאוד לרבו החת"ס בעבותות אהבה, עד כדי כך שלא רצה לישא אשה רק בפרעשבורג כדי שיהי' סמוך ונראה לרבו, אף שמחמת זה נתאחר הדבר לא רצה בשו"א לילך מפרעשבורג, ואחר עשרת שנות לימודו אצל החת"ס, בא אחד מנכבדי ומראשי הקהילה ה"ה הרה"ח ר' ישכר בער פרענק ז"ל, וביקש מהחת"ס שברצונו ליקח חתן לבתו בחור ת"ח, אמר לו החת"ס שהוא חושב שהמובחר שבתלמידיו הוא ר' מנחם, אבל כיון שעדיין לגאון ישראל, ע"כ מוטל על חותנו שיחזיקו בביתו בכל הצטרכותו, אם מקבל על עצמו יכול לקחתו לבתו, והיות שהכירו, אפי' שלא הי' עשיר גדול קיבל על עצמו לקיים התנאי.

וחיבה יתירה נודעת לו מרבו

וגם מרן החת"ס השיב לו חיבה יתירה, ודאג לכל מחסורו וגם בעת החתונה הי' החת"ס עומד מצד החתן וגם מזכיר בספריו כמה פעמים קושיותיו שהקשה לו בשנות בחורו, ומאחר חתונתו, וידוע שמרן החת"ס הסתיר בקיאותו ועבודתו בחכמה הנסתרת, והי' אומר שאין לו עסק בנסתרות, רק ליחידי סגולה מתלמידיו גלה כוחו בסתרי

ד"טעם כעיקר" שלמדו אז, והבחינה נמשכה זמן ארוך רבינו שהי' יושב בחדר סמוך, הרגיש בצערם שלא טעמו היום עוד כלום, נכנס לבית המדרש, ואמר שגם הוא רוצה לשאול כמה שאלות בסוגיא, ושאל לבחור אחד האם טעמת היום טעם כיכר (לחם) וכן שאל לשני ולשלישי, וכמובן שכולם השיבו לא, אמר להם הרי למדתם טעם כעיקר, ועתה לכו מיד לטעום טעם כיכר.

נתקדש בקדושה עילאה

קידש עצמו בקדושה יתירה, ועבד עבודת בורא ביגיעה רבה, כמו שהעיד עליו הגאון בעל החתן סופר זצ"ל, כשביקרו פ"א והי' אז בשעת האכילה וכשיצא ממנו אמר להבחורים אם רואה האדם אכילתו של הרב מצעהלים, רואה אדם עבודת ה' ברום המעלה, כל כך בקדושה היא אכילתו, אבל לאכול באופן כזה הוא אוכל אין ביכולת רק לאדם שהוא בריא וחזק, ועי' כך זכה לקדש כל איבריו עד שאפילו בהבטת עינו הגין על כלל ישראל. פ"א נאספו כנופאי של ערלים ביום חגם ורצו לעשות צחוק מהיהודים, הציגו לוי' יהודית, השכיבו ערל אחד על מטה וכסוהו בטלית, ונשאווהו ברחובות של העיר, כשהגיעו לפני חלונו, שמע את הרעש מבחוץ וניגש אל החלון לראות מה היא הרעש, ואז גילו הערלים, את ראשו של השוכב, וא"ל ראה איזה כבוד נתנים לך היהודים שהרב שלהם בא להספיד אותך, ור"מ העיץ מבטו על המטה ומאורו רגע נשתתק הערל השוכב בכל גופו, ולא הי' יכול להזיז שום אבר, ובאו הגוים והתחננו לפני שירחם על חבירם, א"ל שאם יקבלו על עצמם שלא יעזו ללעג על היהודים אז תעלה ארוכה, וכן הי'. כאשר פרצה מגיפת החולי – רע והפילה חללים בצעהלים וסביבותי, פעל ועשה הסגולה הידועה שהשיא יתום ויתומה והעמיד החופה בבית העלמין, ומאורו יום והלאה שום איש לא נחלה עוד, ואותם שכבר חלו נתרפאו, ועי' המעשה הזה נתעלה כבודו עוד יותר, ומשלחת ראשי העיר ושרי המחוז באו לביתו להודות על פעלו הטוב, ושמעו הגיע עד לבית המלכות אשר בוינא, והיא שעמדה לו בשנים הבאות בהיותו מליץ ושתדלן לעמו להושיעם מצרתם.

לוחם מלחמת ה'

הוא הי' מראשי הלוחמים נגד הפורשים מכלל ישראל, והי' עומד בראשי המערכה, וכשהי' צריכים לילך ולהשתדל לפני המלך הי' גם הוא מבין המשלחת הרבנים הידועה, בפעם ראשונה כשבא לפני המלך המשלחת החשובה מגדולי תלמידי החת"ס, וכשנכנסו נכנסו בפחד גדול, ולא ידעו איך להתחיל לדבר, וכשנכנסו פנה המלך אל השליש להציג לפניו את הרבנים ושמותם, כשהזכיר את ר' מנחם שאל המלך אם היא הרב של צעהלים שפעל ועשה בימי מגיפת החולי – רע, ענה ואמר עבדו הנאמן עשה אך מעט, אבל

אלוקינו שמע את תפלתנו, והוא אשר שלח את הישועה הגדולה, ענה המלך בחיוך נאה מאד לרב זקן ונכבד לנהוג במידת ענוה אך אנהנו שמענו פרטים מדויקים משרי המחוז, ושמחים מאד על ההודמנות הניתנת לנו היום להודות לו אישית, וכשמע הרבנים את דברי השבח לר' מנחם, מיד רחב לבם, וירד פחדם, כי עתה בטוחים שישועת ד' קרובה לבוא מאחר שנמצא ביניהם איש אשר המלך חפץ ביקר, והזמן שהי' אצל המלך הי' ארבעים מינוטין, במקום חמש המינוטין שתוכננו מראש, ועי' זכה שבכל פעם שהי' צריכים לילך אל המלך מצא ופתח פתוחה, אחת מהגזירות שהפורשים רצו לעשות, שבמקומות הקטנות שלא הי' די ילדים להיראים שיהי' להם בית הספר מיוחד שלהם, בחרו לילך לבית הספר של הגוים ולא לילך לבית הספר של הפורשים, ופעלו אצל מנהלי בתי הספר שירשו לבניהם לילך עם כסיו הראש, אם כי הי' אסורה כזה, והפורשים אשר עיניהם צרות בהישג הזה, והלשינו את מנהלי בתי הספר ויצא גזירה מבית המלכות שכל יתרו לילך בכסיו ראש, ולא העייל שום השתדלות לבטל הגזירה, ואז החליטו לשלוח את ר' מנחם למלך, והמלך אמר שידע שהוא רק מנהיג והוא מתכוין רק לטובת היהודים, ואין כדאי לילחם בשביל חומרא בעלמא, ענה לא ידענו שאין רצוני רק טובתנו אבל ירשו לי לדבר בנושא אחר, ענה לו המלך אדרבה רצוני לשמוע דברי חכמים, ופתח ואמר היות שהמלך הוא בסיכסוך עם אחת המדינות השכנות אשר נמשך כבר כמה שנים, ולדעתי זה גורם נזק רב משוכנע שהוא רק טובת המלכות ענה לו המלך בחיוך, ידעתי שכבוד מעלתי רוצה רק טובת המלכות אולם דעתי היא בנושא הזאת אין מקום לפשרות, ויש בהן טעמים שאינם יודעים לאזרח פשוט, גם אם הוא חכם ונבון, הרי בודאי יסלח לי כבודו אם אומר שאדם כמוני – העומד בראש המלכות זה ארבעים שנה – יודע ומבין יותר טוב ממני טובת המלכות, פרץ ר' מנחם בבכי ואמר מעולם לא עלה על דעתי שאני ממוחה בעיני מדינה אך בשומעי שהוד מלכותו יודע ומבין טובתם של ילדי ישראל יותר מאדם כמוני אשר עומד בראש עדת בני ישראל זה כחמישים שנה חשבתי שאולי גם אזרח פשוט כמוני יוכל ליתן עצה הוגנת בענין מדיני, אי"כ למי שעוסק בענינים אלה עשרות שנים נתפעל המלך בשמעו תשובתו ויאמר כבודו נצחתני, בקשתך תמלא מיד אצוה למלא בקשתך.

זכה לשיבה טובה, בשנת ה"צ"ז שנים הגיע וימו להסתלק מהעולם, לביל ט"ז אדר הרגיש שהערב הגיע שלח אחרי חברי קדישא, השמועה פשטה חוש מהר ויקהללו קהל גדול מקטן ועד גדול אנשים נשים וטף לביתו, והי' כראותו הקהל הגדול התחזק וישב על מטנו והתחיל ל"צו" בקול חוצב להבות אש מוסר, ולשמור תקנותיו שתיקן לטוב להם זה כחמישים שנה, אח"כ בירך כל בני קהלתו, ובירך כל אחד ברכת כהן, ויצאה נשמתו בטהרה יום ט"ז אדר שנת תרנ"א לפ"ק.

משנכנס אדר מרבין בשמחה (ב)

לִקְרֹא אֶת־קֹדֶשׁ מִפְּעָדֶיךָ וְקֹדֶשׁ עֲלִיּוֹן בְּיָדְךָ קֹדֶשׁ תְּחִלִּים וּסְגֻלָּתְךָ.

משורר לחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ביקור בבית הגה"צ רבי יהושע זאב מייזליש זצ"ל

אב"ד לעזש לאנדאן יע"א

יום א' פרשת כי תשא תשס"ח לפ"ק

הגה"צ מליעזש: און דער רבי איז געווען דעמאלטס זייער צומראנג ווי אזוי צו מפייע זיין דעם מאמן.³

וויש להוסיף מה שסיפר הגה"צ מליעזש ז"ל ברבים בדרשה שנשא בסעודת כ"א כסליו בקהילתנו הק' כאן בכ"ב שנת תשע"א, וסיפר שראו איך שרבינו מסר עצמו על מוצא שפתיך תשמור, אצל אביו ז"ל, ויפר, כאשר בנו בנין בית מדרשינו בבארא פארק ברחוב 53 ואבי התגורר בסמיכות מקום, וביקש אבי מרבינו שכאשר יגיע לבארא פארק לחנוכת הבית שיתאכסן אצלו, ורבינו הבטיח לו, אבל אז הגיע גביר אשר הבטיח סכום אדיר אם רבינו יתאכסן אצלו, וכמובן שסכום הזה היה נחוץ מאוד עבור המוסדות, ושלחו את ר' יוסף אשכנזי לדבר אל לבו שיוותר, וענה אבי שהוא מסכים מצידו אבל היות שרבינו כבר הודיעו שיבוא אליו, ע"כ ברצונו לשאול אותו, ואבי נסע לוויילאמסבורג ואמר לו רבינו בטוהר מידותיו שברצונו להיות אך ורק אצלו, אבל לשנה הבאה כאשר ישהה בבארא פארק ישהה אצלו, והדבר הזה היה לאבי למשיב נפש שבביתו ינוח אותו צדיק את ראשו, ולהגיד שבחו של רבינו שוויתר כל חללי דעלמא עבור כבודו של זולתו.

אגב סיפר אז הגה"צ הנ"ל מעשה פלא, אבי זצ"ל סבל מאיזה מחלה, והרופאים אמרו שצריך לעבור ניתוח, אבל פחד ליבו לעשותה, וכאשר הגיע למדינת ארה"ב על המנוחה ועל הנחלה, חשב בקרבו שכעת הגיע הזמן לעשות הניתוח, ונכנס לקבל ברכת קדשו של רבינו, ורבינו נענה לו זה מחלה ידוע והתחיל לפרט ולמנות אלו הצדיקים אשר הסתלקו לעלמא דקשוט בעת שעשו ניתוח כזה, ואבי זצ"ל יצא מהיכל קדשו כשפניו חוורות כסיד נרעש ונפחד, וכבר גמר בליבו שלא לעשות הניתוח הזה, וכאשר יצא הרגישו הגבאים והעומדים שם על פניו שאינם כתמול שלשום, ושאלו אותו "סארוואשער רב וואס איז געשעהן", השיב להם שבמקום לקבל ברכת צדיק סיפר לו רבינו

רבינו דרש בשלמו ונסתובב השיחה אודות אביו הגה"צ

מסארוואש זצ"ל

רבינו: דער פעטער ז"ל איז געווען אין בארא פארק מיט יארן צוריק אויף א שבת, און ער איז איינגעשטאנען ביים סארוואשער רב,¹ שפעטער איז ער איינגעשטאנען ביי ר' אהרן וויינשטאק² און דער סארוואשער רב איז געקומען דעמאלטס פרעגן פארוואס מ'האט משנה געווען די אכסניא, האט דער פעטער ז"ל דעמאלטס פארציילט אז א רבי פלעגט קומען יעדעס יאר אויף א פלאץ, און ער האט געהאט זיין קביעות'דיגע אכסניא, האט זיך געמאכט א מעשה אז דער רבי האט געמוישט די אכסניא, און איז איינגעשטאנען אויף א ניי פלאץ, איז געקומען דער ערשטער בעל אכסניא מיט טענות, 'רבי, ס'שטייט דאך אז מ'זאל נישט משנה זיין די אכסניא? נאר אז דער רבי האט שוין עובר געווען, זאל דער רבי נאכאמאל נישט משנה זיין...' (כי לא חי' לו מנוחה בדירתו וכו' מחמת היארה הנחל).

¹ הגה"צ ר' חיים מייזליש ז"ל מוח"ס בנין חיים הי' ש"ב של רבינו ז"ל, כי הוא הי' בנו של הגה"צ בעל בנין דוד ז"ל אבד"ק אוהעל חתנו של הגה"ק ר' משה יוסף ט"ב ז"ל אבד"ק אוהעל אחיו של מרן הגה"ק בעל קדושת יו"ט ז"ל.

² הרבני הנגיד ר' אהרן ביהד עם אחיו הרבני הנגיד ר' מענדל בעלי הפירמא "מיעל מארט" היו תמיד מגדולי התומכים דקהילתינו ומוסדותינו הק' ובפרט בבארא פארק.

קול התאחדותנו

דעמאלטס איז נאכנישט געווען דער דותר פון שרייבן דעם רבינאס חידושים, ווען כ'האב געזעהן אז דער רבי קוקט אויף מיר האבן זיך מיר די קישקעס געדרייט.⁵

רבינו: וועלכע סוגיות האט איר געשריבן?

הגה"צ מליעזש: קבלות, נדרים ונדבות אין קריבין ביו"ט, ליבון רעפס.

כ'האב זיך דערמאנט ווען כ'האב געהערט דעם רבינאס פלפול פרייטאג צונאכטס, דאס הערט מען דאך נישט געווענליך פון קיין רביס אזוי בלאהר יד...

עטליכע יסודות וואס דער רבי האט יעצט ארומגעקערט ומענין אי אמרינן יש אם למקרא או יש אם למסורת, ובדברי המהרי"ט (י"ד ח"ב א) הנוגע לשיטת הרמב"ם דסובר דספיקא דאורייתא מה"ת לקולא, דהוא סיבר דאינו חייב אשם תלוי רק בהתיכח אחת מב' התיבות כשיטת ח"א בר רב (כריתות י:) האט שוין דער רבי ז"ל געזאגט ביים 'קרעפל פשטל תשי"ב, ער האט געזאגט א מעס פארוואס מעסט געבראטענע קרעפלעך אום שבעות, האט ער דעם גאנצן פלפול גערעדט פון דעם מצוות מצות, יש אם למקרא, יש אם למסורת, און ער האט אויסגעפירט אז די מלאכים לערנען יש אם למסורת, במילא איז מינון נישט אסור, און דער בוכ"ע האט גפסקענט יש אם למקרא, ממילא האט ער מסביר געווען די מדרש אברהם אבינו לא זו שאכלתם אצלו, אויב דאס האט אויך מיטן מסורה ומיטן מקרא.

הגר"ה צוויבל שליט"א: דער חלק פונעם פלפול איז שוין געדרוקט, אין דברי יואל אויף סוגיות ודרוש ופלפול בענין בהרת קדמה לשער לבן.

הגה"צ מליעזש: דער רבי זאגט אסאך מאל נאך א ווארט וואס איך האב מחדש געווען.

די מעשה איז געווען אזוי: איינער פון רבינאס חסידים איז געווען א שוחט, ער איז געווען א שטיקל צייט אזוי נבון, גייט ער אריין צום רבין ז"ל, עס איז געווען נאך די פטירה פון הרבנית רייזעלע ע"ה, ווען מ'האט איינגעטיילט דעם סדר פון די הויז-בדורים, פונקט בין איך יענעם מאג געווען

דער הויז-בדור, און איך הער ארויס קולות פון רבינאס צימער אכט אזויגער אינדערפרי.

איך האב זיך דערשראקן, קוק איך אריין דורכן לעכל, האב איך זיך צוגעהערט דעם שמועס, הער איך ווי ער זאגט פארן רבין "רבי, איך וויל נישט זיין קיין שוחט, וחטאתי נגדי תמיד, כ'האב שוין נישט קיין כח, כ'וויל אלעס אוועקווארפן".

דער רבי קוקט אים אזוי אן "הו ווייסט וואס הייסט 'חטאתי נגדי תמיד', דו מיינסט אז תמיד איז מייטשט פיר און צוואנציג שעה?! וואס איז געווען דער קרבן תמיד, דער עולת הבקר אשר לעולת התמיד, ווילאנג האט גענומען דער קרבן תמיד, כהנים זריזין הם, א האלבע שעה, א שעה, און די תורה זאגט אז דאס הייסט תמיד... ועין זיך אוועק יעדן טאג א האלבע שעה, מזה וואס דו ווילסט, זאג תחילה, לערן, אבער נאכדעם, ניין אזויגער גיי צו דער ארבעט כאחד האדם. וכך הוה.

איינמאל ווען איך בין שוין געווען א אינגערמאן בין איך געווען אין א קאנטרי וואו עס איז געווען ליטווישע רבנים, הג"ר משה פיינשטיין ז"ל מיט זיין איידעם הרב שוסטאל ז"ל, און איך בין דארט געווען דער איינציגסטער שטריימל, און מ'האט מיך צוגעשיקט צו קבלת שבת.

כ'האב אביסל מורא געהאט וואס דא וועט זיין, אבער עס האט זיך גוט געענדיגט ב"ה, דער לכה דודי, אלעס האב איך געזאגט אויפן רבינאס נוסח, נאכן דאווענען זאגט מיר רבי משה "דו ווייסט, יעצט זעה איך אז חסידים קענען דאווענען בעסער ווי די ליטוואקעס". דאס איז געווען דער יישר כח. ס'איז מיר געווען א גרויסער חיזוק.

פרעגט ער מיך "וואו האט איר געלערנט?!", זאג איך, ביים סאטמארער רבין". זאגט ער מיר "זאגט נאך א דבר תורה פונעם רבין".

איך טראכט אזוי וואס פארא חידוש קען איך נאכזאגן פאר א ליטוואק, האב איך זיך דערמאנט אז כ'האב א חידוש אויף 'קדשים', דערציילט איך די מעשה אז דער סאטמארער רבי האט געזאגט אז 'תמיד' מיינט נישט דוקא 'תמיד'...

פרעגט ער "און וואס איז מיט 'שויתי? שויתי ה' לנגדי תמיד... א ליטווישע קשיא.

וויס להוסיף שהגה"צ הנ"ל סיפר כן בדרשה הנ"ל שרשם את הפלפולים בפחד ומורא, ואת הקסעטיל הניח מתחת לשולחן, וכאשר הביט עליו רבינו מיר מורא עלה בראשי שמבחין במעשיו.

דעמאלטס האב איך נישט געהאט קיין גוטן תירוץ אויפן פלאץ וואס צו ענטפערן.

כזויל נישט זיין קיין מורה הלכה בפני רבו, וואס זאגט דער רבי?

רבינו: נו, זאגמ'ס ווייטער...

הגה"צ מליעזש: כ'האב נאכדעם געטראפן א מורא'דיגן תירוץ, ווייל עס שטייט פון בעל שם טוב הק', אויפן פסוק "אשרי האיש לא יחשוב ה' לו עון..."

רבינו: אז דאס אליין אז מ'איז מסיח דעת פונעם אייבערשטן, לו עון, דאס אליין איז שוין אן עבירה.⁶

קומט אויס אז דער זעלבער דוד המלך וואס ער זאגט 'שויתי, און זחמאתי, זאגט אז ביים אייבערשטן איז איין רגע היסח הדעת 'לו עון, קען מען דאך נישט זאגן אז 'שויתי זאל מיינען א האלבע שעה, אבער ביי זחמאתי זאגט ער נישט אשרי האיש לא יחשוב מהמאיו..."

אבער ווען איך האב זיך געכאפט דעם תירוץ איז ער שוין געווען אויפן עולם האמת.

עס איז געווען דא א שיינער שבת... אה, ווען דער רבי וואלט ווען כאטש יעדע דריי חדשים געקומען אהער... מיר זענען גרייט...

6

כן איתא בספה"ק "דגל מחנה אפרים" (פר' ויקרא עה"פ אשר נשיא יחטא) וזלה"ק: ששמעתי מן אה"י מרן הבעש"ט הק' זלה"ה על פסוק (תהלים לב ב) אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון, היינו שהוא תמיד בדביקות מחשבתו בהש"ת ולכן כשנפול ממחשבתו רגע אחד ואינו מחשב בה נחשב לו לעון וחטא, והוא אשרי אדם לא יחשוב ה' היינו כשאנו חושב ה' לו עון הוא עון אצלו, והוא סימן שהוא דבוק תמיד מחשבתו בהש"ת, ולכן אשרי לו, עכלה"ק.

וכן מובא מאמר זה בשם הבעש"ט הק' זי"ע בספה"ק דברי משה (בפר' בשלה בד"ה אמנם) ובספה"ק תשובות חן (פר' צו), עיי"ש.

ויש לציין שבספה"ק "תולדות יעקב יוסף" (פר' בהר עה"פ ושבתה הארץ שבת לה) כתב ג"כ וזלה"ק: ונראה לי דאיתא בפסוקי תהלים (לב ב) אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון, ושמעתי בשם הרב המגיד רבי מנחם מענדל מבאר כי בכל יום בא ההורו תשובה לאדם ע"י הכרוז שמכריזין וכו' (עיין אבות פ"ו מ"ב) בכל יום ויום בת קול וכו' ויש שהוא רק בסור מרע ויש בסור מרע גם ועשה טוב כל אחד לפי בחינתו, ותשובת הצדיק הגקרא אדם כשרואה שאין לו דביקות בו יתברך לדבק מחשבתו באור אין סוף, וכוה יובן אשרי אדם לא יחשוב ה' והו לו עון, רצה לומר שלא נמצא לו עון אחר וזלת זה שאין מחשבתו דבוק בו יתברך, והו שאמר לא יחשוב ה' לקיים שויתי ה' אצלו נחשב זה לעון, ודפה"ה עכלה"ק.

הגה"צ אב"ד סאטמאר 15 עו"ב: מ'קען יוצא זיין דעם "תמיד"...

הגה"צ מליעזש: כ'האב געזאגט א ווערטל, ס'שטייט "ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד מראשית השנה ועד אחרית שנה", וואס שטייט עפעס אזא לשון 'מראשית השנה'? נאר לויט ווי דער רבי זאגט אז 'תמיד' מיינט נאר א האלבע שעה, אזי וואלט ווען שוין אויסגעזעהן ארץ ישראל ווען דער 'תמיד' זאל נאר זיין א האלבע שעה, מילא מוז שטיין ארויסגעשריבן "מראשית השנה ועד אחרית" ווייל מ'דארף האבן שמירה אין מ'דארף האבן רחמים יעדע רגע.

חתנו הרח"ג רבי אשר אנשיל יונגרייז שליט"א רב דביהמ"ד תפארת עמרם: אויף דעם וואס וואס דער רבי האט געזאגט פריער ביי די תורה ביי שלש סעודות [שפירש המסורה בפר' תצוה שלשה פעמים ונשמע, ונשמע קולו בבואו אל הקודש, ואידך (שמות כד י) כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע, ואידך (אסתר א כ) ונשמע פתגם המלך] האב איך געקלערט א פשוט'ע פשט אויף די מסורה אז "ונשמע פתגם המלך" אז דער רבי האט געזאגט א זאך וואס ער האט באפוילן פארן ציבור, איז אוודאי "נעשה ונשמע", וועט מען דאך נישט פרעגן, ווייל "ונשמע קולו" דארף מען דען פרעגן צי עס איז גוט? אוודאי איז דאס א גוטע זאך.

הגה"צ מליעזש: עס איז געווען גוטע צייטן... כ'קען נישט פארנעסן, עס איז געווען תשי"א, בשנים קדמוניות, און דער רבי האט מיך מכבד געווען אז איך זאל זיין דער שבת בחור, מיין מאמע זי"ל האט געמוזט גיין קיין דעטרויט וועגן פרנסה, האט ער געזאגט וואס וועט זיין מיט מיינע צוויי קינדער, האט דער רבי געזאגט "זארגט אייך נישט, דעם זונטאג עפן איך א ישיבה, איינער וועט זיין מיין שבת בחור, און איינער וועט זיין רבי יאסל'ס". איך בין דאך עלטער געווען, בין איך געגאנגען צום רבי'ן, פינג יאר האב איך קידוש געמאכט פאר די רביצין ע"ה.⁷

7

ויש לציין מה שסיפר הגה"צ בדרשה הג"ל אחרי הסתלקותו של בתו הרבנית ריוועלע ע"ה אשת הגה"צ מסעמיאהלי זצ"ל היה רבינו שבור ורצון עד למאוד, ושלח את כל משמשיו מאיתו, ופעלו אצלו שבע בחורים מבוגרים ישמשו אותו, וחבלים נפלו לי בנעמים להיות נמנה

כ'געדענק אזוי ווי היינט ווי דער רבי זאל זיין געזונט מיט די ברודערלעך, זענען געקומען זאגן 'גוט שבת' פאר די רביצין דארט אונטן. דאס האב איך נאך מיטגעהאלטן, אבער ווען דער רבי שליט"א איז ארויפגעגאנגען שפעטער צום פעטער האב איך שוין נישט מיטגעהאלטן, דאס איז שוין נאר געווען פאר די יחיד סגולה.⁸

יעדן שבת געדענק איך ווי דער רבי שליט"א איז געקומען מיט די מאמע.

רבינו: ווער ארבעט אויס די חידושי סוגיות וואס איר גיט ארויס?

הגה"צ מליעזש: כ'האב דאס געגעבן פאר הר"ה גר' משה יודא מייזעלס שליט"א א זון פון הגה"צ רבי נתן יוסף ז"ל. כ'האב אים געזאגט אז כ'באצאל איהם וויפיל ער וויל פאר

ביניהם, והשעות האלו היו השעות הנפלאות ביותר בשנות חיי, שאז זכיתי לראות מקרוב הליכות מלכי בקודש סדר יומנו הנפלא, אכילתו ושניתו ולימודו, כאשר סיים עבודתו הקדושה התפילות וקבלת הקהל היה בשעה אחת בלילה, ואז טעם קצת, ואני הייתי צריך להביא לפני המאכלים, ואז לקח בידו גמרא והתחיל ללמוד הסוגיא אשר למד בפני הבחורים, ובנגון ערב מבית ראששין אשר כפי הנראה למדו מבית חותנו (בזיו"ר) הגה"צ מפלאנשטש זצ"ל, וכך למד עד השעה ארבע ברציפות ובלי הפסקה, ואני לא הייתי יכול לתת לעפעפי תנומה מנעימות קולו אשר נשמע, ואחר כך יצא ותואר פניו מאירות כמלאך אלקים משרת, והלך לנוח במשך שעה וחצי, ואח"כ התגבר כארי והתחיל להכין את עצמו להתפילה באמירות תהלים בבכיות וכדו', עד שעה אחד עשר, ואז הלך לטבול במקווה, והתפלל בשעה מאוחרת.

8

כן הוסיף לספר הגה"צ הנ"ל בעת הדרשה הנ"ל: ...כעבור שלשה שנים שאכלתי על שולחנו, עלה בדעתי באחת השבתות לסעוד אצל שולחנו של דודי הגה"צ מאוויאר זצ"ל, ובאמצע התפילה קודם לכו נרננה הגיע אלי שליח מיוחד מרבינו, ואמר לי "יהושע גרמת עגמת נפש לרבינו", רבינו אינו מוותר והגך מוכרח לבוא לאכול בביתו, ואפשר להמליץ שכל אותן ג' שנים שאכלתי לפני רבינו לא היו חשובים בעיני כאותה השעה אשר זכיתי לראות עין בעין שכל דרכיו ומעשיו של אותו צדיק היו על פי חשבון, שהרי רבינו עסק בעבודת השי"ת יומם ולילה, ובפרט התלהב באש שלהבת קודש בהנחה וקדושת השבת, מכל מקום לא מצא מנוחה לנפשו במניסת השבת אלא לדאוג שאני יהיה מאוכלי שולחנו.

די ארבעט, זאגט ער מיר אז איך קען איהם סייז נישט באצאלן די הנאה וואס ער האט צו מיין די ארבעט פון אויסארבעטן דעם רבינס כתבים, און ער וויל נישט נעמען קיין פרוטה אחת.

איך מוז האבן אן הסכמה פונעם רבין איידער איך גיב ארויס דעם ספר.

רבינו: א ספר תורה דארף אויך נישט האבן קיין הסכמה... **הגה"צ מליעזש:** אין איהעל איז געווען צופאלן דעם זיידנים ציין, איז דארט געווען דער ראה"ק ליפא קליין, קומט ער אריין און ער זאגט אז די אייניקלעך דארפן עוסק זיין דערין, זאג איך אים שטילערהייט "וויפיל קאסט אזא מעשה", ער האט מיר געוויזן דעם גאנצן פלאן, ב"ה מיר האבן געמאכט א מציאה ווייל עס האט נישט צופיל געקאסט די גאנצע זאך.

רבינו: ווען איך בין געווען אויף די יארצייט האבן מיר זיך דארט געטראפן מיט דעם ר' ליפא קליין.

הגה"צ מליעזש: יא, כ'געדענק, איך בין דאך געווען דעמאלטס ביים טאטנס טיש ביי די יארצייט סעודה.

רבינו: אויסער דעם האבן מיר זיך דארט אויך אמאל געטראפן ווען איך בין אליינס געפארן קיין איהעל.

וכיכר את רבינו בלחיים

ואמר: "דער רבי וועט איבערלאזן ברכת אחריו..."

ובירך רבינו: "לחיים, לחיים, לחיים, דער אייבערשטער זאל העלפן מזאל זיין געזונט און שטארק, דער אייבערשטער זאל העלפן מיט אלעם ברכה והצלחה וכל טוב".

ובירך הגה"צ מליעזש: "לחיים, דער רבי זאל זיין א מאיר אויף לאנדאן, עס זאל זיך לייכטן, מזאל געדענקען דעם שבת, און מזאל זוכה זיין עד מאה ועשרים שנה זיך טרעפן נאכאמאל, און אויפטון פאר אידישקייט".

ובירך רבינו לכל בני המשפחה, וכאשר ניש נכדו, שהוא גם נכד הגה"צ ממאדאונא זצ"ל לקבל ברכת קדשו, אמר רבינו: "כ'האב גוט געקענט דעם סאדאוונער רב, ער איז געווען מיטן טאטן זעהר א שטארקער ידיד, ער פלעגט קומען צום טאטן אסאך".

ונפרדו לשלום

די בכל אתר ואתר בכל מקומות מושבותיהם

בני ברק • אלעד • ירושלים • בית שמש • לאנדאן
אנטווערפן • מאנטשעטער • וויען

שמחות אנשי שלומינו קהל עדתינו שיחיו

וויליאמסבורג • בארא פארק • קרית יואל • מאנסי
לעיקוואד • סאטריאל • אוסטראליע

שהשמחה במעונם

קרית יואל

הולדת הבן

הרד"ק יעקב שלום ווייס שליט"א
ר גדלי (ברחצ'א) אפפעל ניי
ר יואל דוד ווייס ניי
ר מרדכי אהרן (ביד הערשיל) זאבעל ניי
ר חיים מנחם כהן ניי
ר אברהם נתן נטע סופר ניי
ר יואל (בריים) עקשטיין ניי
ר חיים צבי פישביין ניי
ר שלום יצחק (ברמים) שער ניי

הולדת הבת

ר אהרן מתת' לוי וויינבערגער ניי
ר מרדכי אלי מאסר ניי
ר יעקב דוד מויזקאפף ניי
ר מרדכי יעקב סאאל ניי
ר שמואל (בן דרהיג אהרן) קרויס ניי

ברכת מזל טוב

קול רינה וישועה באהלי צדיקים נ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א לרגל השמחה שבביתו נאווה קודש

באירוס נכדו הרב מאיר אליעזר מייזליש שליט"א
בן חרדי' הגה"צ רבי שמעון זאב מייזליש שליט"א
רב ביהמ"ד ישמח משה בקרית יואל יע"א

בני ברק

הולדת הבת

הרד"ק חנני יו"ט ליפא מייזליש שליט"א
הרד"ק משולם ישכר באב"ד שליט"א
ולאביו-חוטנו הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א
ולוקינס הגה"צ אב"ד דקהילתנו ב"פ שליט"א

הולדת הבן

ר נפתלי עקשטיין ניי
ר חיים אברהם דוב ראטשילד ניי

וויליאמסבורג

הולדת הבן

ר יואל ברוך בערנאטה ניי
ר אברהם יצחק גאלדענבערג ניי
ר אברהם אלימלך לעוו ניי
ר טובי יואל פריינד ניי
ר עקיבא רעטק ניי
ר שלמה יואל פאנעל ניי
ר מרדכי הערש לעבאוויטש ניי
ר יואל ברוך ווינער ניי
ר אברהם צבי געלבשטיין ניי
ר שמואל לוי לעפקאוויטש ניי

הולדת הבת

ר בנימין בראך ניי
ר יואל משה שווארץ ניי
ר מאיר בער גליק ניי
ר אהרן אויש ניי

אירוסים צאצאיהם

ר אהרן ברוך ניי, ניו סקווירא	החתן יעקב יוסף ניי	ר יחיאל מיכל קארנבלי ניי, קרית יואל
ר קלמן יעקב ווייס ניי, קרית יואל	החתן מאיר דוד ניי	ר יואל (ביד יצחק אהרן) שווארץ ניי, קרית יואל
ר ישראל איסר מארקאוויטש ניי, קרית יואל	החתן שלמה ניי	ר איסר יודא בערגער ניי, קרית יואל
ר יואל (ביד אפרים יוסף) עפשטיין ניי, קרית יואל	החתן יצחק ניי	ר חיים דוד פריעד ניי, קרית יואל
ר שמואל יוסף עקשטיין ניי, קרית יואל	החתן יואל ניי	ר שלמה זלמן ברוך ניי, וויליאמסבורג
ר בעריש פריי לייך ניי, וויליאמסבורג	החתן אלטר אהרן ניי	ר יצחק געלבשטיין ניי, וויליאמסבורג
ר אהרן אויש שליט"א, וויליאמסבורג	החתן צבי הירש ניי	ר אהרן אהרן (ביד הערשיל) שליט"א, בארא פארק
ר שמואל הערש פישצער ניי, וויליאמסבורג	החתן יוסף ניי	ר מרדכי מיטעלמאן ניי, וויליאמסבורג
ר יצחק גרובער ניי, מאנסי	החתן מרדכי דוב ניי	ר שמעון אלימלך ווייס ניי, טאהש
ר משה דוד מאיר ניי, בארא פארק	החתן נפתלי צבי ניי	ר משה יודא פריעדמאן ניי, וויליאמסבורג
ר משה מנחם פעלבערג ניי, וויליאמסבורג	החתן גרשון ניי	ר עמנואל בטר ניי, מאנסי
ר אברהם יושע שווארץ ניי, וויליאמסבורג	החתן איתמר טובי ניי	ר יואל שווארץ ניי, וויליאמסבורג

נישואים צאצאיהם

ר הענין קורמאן ניי, בארא פארק	החתן שלום אליעזר ניי	ר חיים זאב סאלינסקי ניי, קרית יואל
ר אהרן שמואל שרייבער ניי, קרית יואל	החתן אלטר שמעון דוד ניי	ר וואלף (ברמא) פאלטשעק ניי, וויליאמסבורג
ר אלימלך גליק ניי, קרית יואל	החתן דוד יוסף יודא ניי	ר נפתלי שטיין ניי, וויליאמסבורג
ר לייביש ליכטנשטיין ניי, קרית יואל	החתן ליפא ניי	ר יעקב קרישעבסקי ניי, בית שמש
ר יעקב מרדכי (ביד מענדל) טייטלבוים ניי, וויליאמסבורג	החתן דוד צבי ניי	ר מרדכי מתת' אלפערט ניי, קרית יואל
ר שמואל מרדכי כהן דרעזנער ניי, וויליאמסבורג	החתן אברהם ניי	ר יואל (ביד ישראל אהרן) גאלדענבערג ניי, קרית יואל
ר אברהם שמואל פארקאש ניי, קרית יואל	החתן אל' ניי	ר שלום אליעזר גראד ניי, קרית יואל
ר שלמה יוסף יאנעמאוויטש שליט"א, קרית יואל	החתן יואל חולל ניי	ר הרצ"ר דוד הורוויץ שליט"א, וויליאמסבורג
ר אהרן אליעזר מאיר נאוו' קרית יואל	החתן מרדכי ניי	ר משה אליעזר אלי לאנדא ניי, וויליאמסבורג
ר חיים משה אלימלך הכהן כ"ץ ניי, קרית יואל	החתן יוסף ניי	ר צדוק היילברון ניי, קרית יואל
ר מאיר יודא מאלח ניי, קרית יואל	החתן משה ניי	ר דניאל מנחם ניי
ר שמואל לייבוש וויינבערג ניי, קרית יואל	החתן חיים שמעון ניי	ר שבת יעקב וויינבערג ניי, קרית יואל

אדער קען מען שיקן דורך א פקס אדער מייל

a.ch.bnb@gmail.com - FAX: 011-9723-6194389

צו מעלדן א שמחה קען מען זיך פארבינדן צו:

011-972-52764837 און אין אר"י 1-888-732-6347